

Σύμφωνο συμβίωσης και για ομόφυλα ζευγάρια...έννας δρόμος με νάρκες

Δανάη Κασίμη

Σύντομα θα ψηφιστεί από τη Βουλή των Ελλήνων ο νόμος για την κατοχύρωση του δικαιώματος σύναψης συμφώνου συμβίωσης, το οποίο θα εκτείνεται και στα ομόφυλα ζευγάρια καλύπτοντας τις εγκληματικές παραλείψεις του Ν. 3719/2008, όπως ισχύει σήμερα. Μετά από τους αγώνες και τις επίμονες πιέσεις των ομάδων που ασχολούνται με το έμφυλο, θα αναγνωριστεί και στη χώρα μας ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, το οποίο βέβαια σε καμία περίπτωση δεν είναι αυτονόητο όταν επιτρέπουμε σε θρασύδειλα ανθρωπάκια που προέρχονται κυρίως από το χώρο της Εκκλησίας και από το χώρο της ακροδεξιάς, να ανοίγουν το βοθροειδές στόμα τους και να πετάνε σεξιστικούς και ομοφοβικούς τσιμεντόλιθους.

Θα θέλαμε βέβαια να επιρρίψουμε μόνο στη Δεξιά και στην Εκκλησία την ευθύνη για τις ομοφοβικές φραστικές και όχι μόνο επιθέσεις όμως η πραγματικότητα αποδεικνύεται εντελώς διαφορετική όσο και αν δε συμφέρει μερικούς. Ακόμα και στους θεωρητικά φιλόξενους χώρους της Αυτονομίας και της Αριστεράς, είναι ιδιαιτέρως εμφανείς και ενοχλητικές οι παρουσίες των γνωστών νταήδων, οι οποίοι φεύγουν από τη μαμά τους για να βρουν μια άλλη μαμά να τους πλένει τα σώβρακα και μετά τους ενοχλούν τα γκέι ζευγάρια που θέλουν ΔΗΜΟΣΙΑ να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με την εκλεκτή τους αφεντιά. Δυστυχώς μου είναι πάρα πολύ δύσκολο να είμαι πιο επιεικής και λιγότερο καυστική σε αυτή μου την τοποθέτηση πόσο μάλλον οι ίδιοι οι ομοφυλόφιλοι, στους οποίους το λιγότερο που μπορώ να κάνω είναι να ζητήσω συγγνώμη για την απίστευτη ηθική βλάβη που υφίστανται όλους αυτούς τους μήνες από την εμετική μπουρδολογία που εξαπολύεται σε βάρος τους από τα στόματα διαφόρων ανεγκέφαλων κοινοβουλευτικών και μη.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μας «ξεφτίλισε» ήδη μια φορά για το ανεπαρκές μας νομικό πλαίσιο στο θέμα της αναγνώρισης και προστασίας των ενώσεων ομοφυλοφίλων, κατά παράβαση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, σε συνδυασμό με την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού αλλά δε φαίνεται να ιδρώνει ιδιαίτερα ούτε το δικό μας αντί ούτε της Ιταλίας, η οποία καταδικάστηκε επίσης για τον ίδιο λόγο. Η αγανάκτησή μου αυτή, δεν πηγάζει από τις αδυναμίες βέβαια του νομοθετικού μας οπλοστασίου αλλά από την φαντασιακή συγκρότηση της νέο-συντηρητικής φασίζουσας ελληνικής και όχι μόνο κοινωνίας, η οποία μαστίζεται από υπολείμματα σκοταδιστικής προέλευσης μίσους απέναντι στη διαφορετικότητα και στην επιλογή γενικότερα. Η εκτόνωση της καταπιεσμένης βίας όλων αυτών που αντιμάχονται τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων και άλλων ομάδων ακόμη και των γυναικών, βρίσκει έδαφος καθημερινά στην ανοχή της ελληνικής κοινωνίας σε κάθε σοκάκι, σε κάθε στενό και σε κάθε δρόμο, όπου υποχρεούνται οι «πιο αδύναμοι» ή απλά διαφορετικοί να υφίστανται βάνανυσες επιθέσεις από τραμπούκους κατά κύριο λόγο ανδρικού φύλου.

Ναι δυστυχώς, η σιωπή απέναντι σε τέτοια φαινόμενα που συναντά κανείς στο πεζοδρόμιο και η αδιαφορία ακόμη και για την άσκηση απόλυτης βίας σε βάρος ομοφυλοφίλων αποτελούν την αιτία του κοινοβουλευτικού και όχι μόνο ξεκατινιάσματος για την αναγνώριση ίσων δικαιωμάτων. Όταν ο «μου πλένει η γυναίκα τα σώβρακα γιατί εγώ είμαι άνδρας» πρέπει να δώσει την έγκρισή του, ακόμα και στους χώρους της Αριστεράς με την ευρεία έννοια, για την αποδοχή ενός γκέι σε μια συλλογικότητα, τότε καλύτερα να πάμε σπίτια μας, παιδιά, γιατί δεν το χουμε. Αναφέρομαι ανοιχτά σε φαινόμενα έμφυλων διακρίσεων από το πεζοδρόμιο μέχρι τον πιο ασφαλή χώρο ενός κοινωνικού κέντρου, όπου δε χωράει κανενός είδους διάκριση.

Δεν έχει διευκρινιστεί βέβαια από πού πηγάζει αυτό το μίσος. Ίσως να έχει δίκιο ο Κορνήλιος Καστοριάδης ότι το μίσος για τον άλλο έχει την ίδια ρίζα με το μίσος για τον ίδιο μας τον

εαυτό και δε βλέπω πώς αυτό μπορεί να καταπολεμηθεί με τη θέσπιση ενός ή περισσότερων νόμων. Παραθέτοντας τα λόγια του: «Το κομμάτι του μίσους και της καταστροφικότητας που απομένει φυλάσσεται σε μία δεξαμενή έτοιμη να μετατραπεί σε καταστροφικές δραστηριότητες, σχηματοποιημένες και θεσμοθετημένες, που στρέφονται εναντίον άλλων ομάδων – δηλαδή να μετατραπεί σε πόλεμο.», παρατηρούμε ότι η τάση αυτή εξόντωσης της διαφορετικότητας μπορεί να έχει συνέπειες που θα εκτείνονται σε όλα τα κομμάτια της κοινωνίας και θα δημιουργήσουν ένα τσουνάμι καταστροφής παρασυρόμενο από τα ρεύματα του ρατσισμού, των έμφυλων διακρίσεων και εν γένει του σεξισμού, τα οποία ενυπάρχουν στις καθημερινές κοινωνικές σχέσεις.

Από την άλλη πλευρά, στο ΚΚΕ, που δε θέλει, λέει, να δέχονται οποιαδήποτε διάκριση οι γκέι αλλά όχι και να απασχολούν τα δημόσια πράγματα με τη συμβίωσή τους, απαντάμε με τους ακόλουθους στίχους του Θανάση Γκαϊφύλλια: «Του άλλου πόναγε η κοιλιά του τέταρτου το δόντι και σαν να ήταν λίγα αυτά μας έπιασε και χιόνι» και της Πάολα: «Αυτά μου είπε ο θεός, αυτά και εγώ σου λέω γιατί το παίζεις μια ζωή τραβάτε με και ας κλαίω». Όπου θεός βάζουμε ΚΚΕ και τελειώνει η ιστορία.

Χωρίς πλάκα τώρα, εκείνο που είναι άξιο προβληματισμού είναι η αδυναμία μας να αποδεχτούμε τη διαφορετικότητα στην καθημερινή μας ζωή, αποκλείοντας ανθρώπους από θέσεις εργασίας, πολιτικές ομάδες, παρέες κλπ. Κανένας νόμος δεν κατοχυρώνει πιο αποτελεσματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα από την καθημερινή μας πρακτική. Όμως αφού χρειαζόμαστε διαπαιδαγώγηση και δεν μπορούμε μόνοι μας, τότε ας διεκδικήσουμε και τη νομική κατοχύρωση...

Οι «Αναρχικοί Πούστηδες»

Νώντας Σκυφτούλης

Μετά το Άουσβιτς, πολλά ζητήματα πιστεύαμε ότι μπορούσαν να είχαν λυθεί. Δεν έγινε αυτό και σε αρκετά ξεκινάμε πάλι από την αρχή. Μέχρι πότε όμως; Μέχρι έναν καινούργιο πιο άγριο εμφύλιο χωρίς Βάρκιζες και άλλες μαλακίες. Αυτό είναι σίγουρο. Αναφερόμαστε στα ροζ τρίγωνα, τα οποία δεν κατάφεραν ούτε ήθελαν να κατασκευάσουν κράτος προκειμένου να αποφύγουν μελλοντικά τους φούρνους του περιβόητου στρατοπέδου και θέτουν χωρίς να το θέλουν κάθε φορά την ύπαρξή τους υπό αίρεση. Ένα ζήτημα που αφορά όλους και, για να είμαι πιο σαφής, όλο το ανθρώπινο γένος.

Οι «Αναρχικοί Πούστηδες» ήταν μια συλλογικότητα που τη δεκαετία του '80 κοσμούσε με πλακάτ και με πανό το μπλοκ των αναρχικών της εποχής ενώ ακολουθούσε και όλες τις δραστηριότητες, είτε στον δρόμο είτε στις συνελεύσεις. Προφανώς επρόκειτο για συλλογικότητα που ξεπήδησε από το πρωτοπόρο ΑΚΟΕ (Απελευθερωτικό Κίνημα Ομοφυλοφίλων Ελλάδας) σε μια πιο ριζοσπαστική και επιθετική εκδοχή. Όχι ότι το ΑΚΟΕ υπολειπόταν σε ριζοσπαστικότητα, αφού το πρόταγμα της κοινωνικής επανάστασης ήταν κεντρικής αναφοράς. Θεωρούσαν όμως πολλοί ότι ένα βήμα παραπέρα είναι αναγκαίο. Παράλληλα, τέλη δεκαετίας του '70, η σεξουαλική επανάσταση ήταν κεντρικής σημασίας πρόταγμα και για τους αναρχικούς. Για αυτό και η "συνεργασία" που προέκυπτε ήταν κάτι παραπάνω από πολιτική ενίοτε. Κορύφωση της σύνθεσης αυτής στάθηκε η μεγάλη συγκέντρωση ομοφυλόφιλων, λεσβιών, τρανς ατόμων αλλά και εκδιδομένων γυναικών (εκεί τέθηκε και το θέμα της αλλοτρίωσης της σεξουαλικής εργασίας για να ονοματιστούν αργότερα σεξεργάτριες) σε κεντρικό θέατρο των Αθηνών στην Ιπποκράτους, όπου παραβρεθήκαμε αρκετοί και εκ του αντιεξουσιαστικού χώρου. Η συγκέντρωση αυτή υπήρξε ιστορική, όχι μόνο επειδή για πρώτη φορά συνέβη, αλλά γιατί ο λόγος και ο διάλογος που βγήκε από αυτή την «ανοιχτή συνέλευση» έβαλε τα θεμέλια του lgbt

κινήματος σε μια προοπτική όπου η επίλυση των επιμέρους αιτημάτων και νομικών κατοχυρώσεων ήταν το μίνιμουμ που μπορούσε να παραχωρηθεί από την εξουσία. Τόσο δυνατή και τόσο απειλητική ήταν αυτή η συγκέντρωση.

Πέρασαν τα χρόνια και στην πάροδό τους έλαβαν χώρα ορισμένες αλλαγές. Κυρίως άλλαξε αρκετά η κοινωνική αντίδραση γύρω από το αρνητικό στερεότυπο της ομοφυλοφιλίας. Οι αλλαγές που συμβαίνουν σε κοινωνικό επίπεδο δεν μένουν σταθερές και ενίοτε «κυλάνε» στον συντηρητισμό και είναι σαν να ξεκινάμε από την αρχή. Στη συντηρητικοποίηση το κίνημα αντιπαρέταξε τον «διαφωτισμό του έμφυλου», προχώρησε δηλαδή στην αμφισβήτηση των ρόλων που απορρέουν από το φύλο, κάνοντας ένα βήμα παραπάνω. Κάτω από αυτό το –αντιεξουσιαστικό κατ’ ουσίαν– πρίσμα εκδηλώθηκε και η δική μας συμμετοχή στα πρώτα gay pride. Ομάδες και ακτιβιστές που τα παισίωναν συναντήθηκαν σε πλήθος εκδηλώσεων και συνελεύσεων στον ελεύθερο χώρο Nosotros.

Όλο το Nosotros ή όλοι οι συμμετέχοντες στην Αντιεξουσιαστική Κίνηση θεωρούσαν αυτονόητη την συμμετοχή αυτή; Δυστυχώς όχι – έπρεπε κάποιοι εξ ημών να επιμείνουμε, διότι η καχυποψία του ευρύτερου “χώρου” περίσσευε απέναντι στο νέο lgbtq κίνημα. Προφανώς και η “ριζοσπαστική” αριστερά και ο νεοαναρχικός χώρος με τις διάφορες εκφάνσεις τους δεν ξεφεύγουν πάντα από τον κυριαρχικό λόγο σε ό,τι αφορά το έμφυλο και τη σεξουαλικότητα. Αυτό δεν εκπλήσσει. Στον βαθμό που αντιεξουσιαστικές ή αριστερές συλλογικότητες δεν καταφέρνουν να διαφύγουν μυωπικών παραδοσιακών αφηγήσεων, εισάγουν την ομοτρανσοφοβία τον σεξισμό και την ετεροκανονικότητα από το παράθυρο, όπως εξάλλου και τις αφηγήσεις τους. Ο γνήσια ελευθεριακός αέρας που έπνεε στα γενετήρια βήματα των ΛΟΑΤΚΙ και των αυτόνομων κινήσεων μοιάζει να έσβησε, ενώ το κανονιστικό πατριαρχικό πρότυπο παραμένει καθολικό φαινόμενο και στέρεος πυλώνας της Εξουσίας. Στα Εξάρχεια, δυστυχώς, η ομοτρανσοφοβία είναι η συγκολλητική ύλη ενός ανδροκρατούμενου φαντασιακού που μάχεται και καλά τους μπάτσους και το κράτος. Περί κουτσαβακισμού πρόκειται ασφαλώς και αυτό το επιβεβαιώνει

η ομοφοβία τους, την οποία έχουν εσωτερικεύσει από τους πιο καθυστερημένους κυρίαρχους μηχανισμούς.

Ήταν φανερό ότι έπρεπε να ασχοληθούμε εκ νέου με έναν λόγο πιο επίκαιρο, διότι τελικά δεν έφτασε ούτε ένα ολόκληρο Άουσβιτς να νομιμοποιήσει κοινωνικά τα αδέρφια μας τους πούστηδες.

Δεν αντιλαμβάνονται ορισμένοι εντός των κινηματικών διαδικασιών το ουσιώδες των νομικών κατοχυρώσεων είτε πρόκειται για τον γάμο είτε για το σύμφωνο συμβίωσης των ομοφυλοφίλων. Και το ουσιώδες είναι η κατάσταση εξαίρεσης, η οποία από μόνη της και φυσιολογικά οδηγεί στο Άουσβιτς. Όταν εξαιρείται ένα άτομο από μια πολιτική κοινωνία, αυτό γίνεται με την αφαίρεση νομικών κατοχυρώσεων (υπηκοότητα, ιθαγένεια και τα συνακόλουθα νομικά δικαιώματα) και το άτομο απογυμνωμένο οδηγείται στην εξολόθρευση αφού στην ουσία δεν «υπάρχει». Είναι γνωστό ότι κατάσταση εξαίρεσης δημιουργεί αυτός που έχει την εξουσία και εν προκειμένω την εξουσία την έχει το κυρίαρχο σεξουαλικό πρότυπο το οποίο επιβάλλει τις ρυθμίσεις της Νυρεμβέργης διαμέσου του Κράτους. Ο ετεροκανονικός τύπος όχι μόνο βρίσκεται στο απυρόβλητο, αλλά με νέα ισχύ εγκαθιδρύει μια κατάσταση εξαίρεσης και μάλιστα χωρίς την άμεση συμμετοχή του ιδίου και των ενοχών του.

Παράλληλα, έχουμε και την παρέμβαση της Εκκλησίας, η οποία, ενώ έχει εκπαραθυρωθεί από την αστική επανάσταση, «χώνεται» όπου βρει ευκαιρία θεοκρατικής ρύθμισης. Εδώ που τα λέμε, δεν νομιμοποιείται τόσο από τον αστό που πάντα ήθελε έναν παπά στα πόδια του αλλά από τη μάζα των μανιασμένων μικροαστών που φοβούνται μη και φύγουν από την ανία και την πλήξη.

Η επιλογή σεξουαλικού προσανατολισμού, αυτή η ουσία κάθε τι απελευθερωτικού, δεν είναι ιδιωτική αλλά πρωτίστως δημόσια και κοινωνική υπόθεση και η νομική κατοχύρωση θα αποτρέψει την κατάσταση εξαίρεσης. Αλλιώς η βία θα είναι αυτή που θα επιβάλλει τη νομιμοποίηση ή την παρανομία της όποιας σεξουαλικής επιλογής. Το θέλουν αυτό αυτοί που αντιδρούν σε αυτή την ελευθερία; Γιατί, νέο Άουσβιτς δεν θα αφήσουμε να

Ξαναγίνει.

Επαναλαμβάνω ορισμένες προτάσεις που προέκυψαν από τη συμμετοχή μας χρόνια τώρα στο lgbtq. Η αλληλεγγύη στους ομοφυλόφιλους οφείλει να διεκδικεί αγωνιστικά μια ολάκερη και πλούσια ζωή. Θα κάνουμε τα πάντα προκειμένου:

- Να βγούμε στο προσκήνιο και να ζήσουν μια ορατή ομοφυλόφιλη κοινωνική ζωή, απαλλαγμένη από την ομοφοβία, τις διακρίσεις και τον κοινωνικό ρατσισμό.
- Να αντιμετωπίσουν ισότιμα τις προκλήσεις της εφηβείας, της ενήλικης ζωής αλλά και της τρίτης ηλικίας.
- Να διεκδικήσουν ισότιμα τα ζητήματα πατρότητας ή μητρότητας.
- Να προβάλλουν την πολιτισμική τους ποικιλομορφία.
- Να κατοχυρώσουν ισότιμα κοινωνικά, εργασιακά, πολιτικά δικαιώματα.

Τέλος

Οι τρανς, η αποχή απ' το Pride και ο αποκλεισμός της ύπαρξης

Συνέντευξη: Δανάη Κασίμη – Ελιάνα Καναβέλη

Με αφορμή τα τελευταία περιστατικά βίας κατά τρανς ατόμων (στο Σταθμό Λαρίσης και στην πλατεία Εξαρχείων) και τη μη συμμετοχή τους στο φετινό Pride, μια συνέντευξη με τη Μαρίνα Γαλανού, πρόεδρου του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (Σ.Υ.Δ.)

Πόσο σημαντική είναι η ορατότητα;

Είναι ιδιαίτερα σημαντική. Όταν αποσιωπώνται τα προβλήματα, οι αγωνίες, οι διακρίσεις, η μισαλλοδοξία και ιδιαίτερα η βία που δέχεται μία κοινωνική ομάδα, δεν δίνεται η δυνατότητα να ακουστούν, πολύ δε παραπάνω να λυθούν. Και αυτή είναι περίπου η κατάσταση που κυριαρχεί σε χώρες όπως η Ελλάδα. Στον mainstream Τύπο ή στην τηλεόραση, σπανίως ή ποτέ, δεν αναδεικνύονται περιστατικά διακρίσεων ή βίας κατά τρανς ανθρώπων, αντιθέτως μια χαρά βρίσκουν θέση σε κουτσομπολίστικες εκπομπές ή άρθρα κακοποιητικά θέματα με τρανς ανθρώπους. Βλέπουμε τίτλους επί παραδείγματι «σοκ! τρανσέξουαλ δικηγόρος» και άλλα τέτοια κακοποιητικά.

Τι σημαίνει κοινωνικά και πολιτικά να είσαι τρανς άτομο;

Σημαίνει αποκλεισμό ή περιορισμένη πρόσβαση στον χώρο της εκπαίδευσης, της εργασίας, της κοινωνικής πρόνοιας, της ασφάλισης και της υγείας. Σημαίνει ότι πολλά, τα οποία για τους περισσότερους ανθρώπους είναι αυτονόητα, για τους τρανς ανθρώπους, αποτελούν ακόμη θέμα.

Η πραγματικότητα είναι ότι συχνά οι τρανς άνθρωποι αντιμετωπίζουν στο χώρο του σχολείου αρνητικές συμπεριφορές (για να το πούμε απλά, «κράξιμο»), έχουμε περιστατικά μπούλινγκ και εκφοβισμών, ακόμη και βίας. Χαρακτηριστικό ήταν το περιστατικό τρανς μαθήτριας που δεχόταν καθημερινά απειλητικές συμπεριφορές, μέχρι που παρολίγο να την κάψουν ζωντανή σε σχολείο της Αθήνας, ενώ ο διευθυντής του σχολείου δεν έκανε τίποτε προκειμένου να το αποτρέψει. Επίσης, χαρακτηριστική ήταν η περίπτωση 2 τρανς γυναικών που επιχείρησαν να γραφτούν σε νυχτερινό σχολείο για να τελειώσουν τις σπουδές τους και τους αρνήθηκαν την εγγραφή. Έτσι λοιπόν, το γενικό συμπέρασμα για τον χώρο της εκπαίδευσης είναι οι χλευαστικές συμπεριφορές, το κράξιμο, οι απειλές και η βία.

Στο χώρο της εργασίας, το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν ιδίως οι τρανς γυναίκες που δεν έχουν κάνει επέμβαση επαναπροσδιορισμού και συνεπώς δεν έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τα έγγραφά τους, είναι ο αποκλεισμός.

Γιατί στην αναζήτηση εργασίας όταν τα στοιχεία ταυτότητας είναι αντίθετα με την εμφάνιση, είναι πολλοί οι εργοδότες που δε θα προχωρήσουν στην πρόσληψη. Αλλά ακόμη και οι τρανς άνθρωποι που καταφέρνουν να έχουν μία εργασία στο φως της ημέρας, βιώνουν, όταν γίνεται αντιληπτή η ταυτότητα φύλου τους, χλευαστικές συμπεριφορές, απομόνωση και παρενοχλήσεις. Χαρακτηριστική η περίπτωση τρανς γυναίκας, που προσελήφθη στο ταχυδρομείο σε πολύ νεαρή ηλικία, πριν κάνει τη μετάβασή της ως αγόρι. Όταν έκανε την μετάβασή της και αποκαλύφθηκε η ταυτότητά της, την έβαλαν στις αποθήκες για να μη «φαίνεται», επειδή το ταχυδρομείο είναι δημόσια υπηρεσία και δεν μπορούσαν να την διώξουν.

Ο αποκλεισμός από την εργασία συνεπάγεται αποκλεισμό και από το χώρο της κοινωνικής πρόνοιας, ασφάλισης και υγείας. Είναι μεγάλος ο πληθυσμός των τρανς ανθρώπων που είναι ανασφάλιστοι και αναγκάζονται να συνεργάζονται με άλλες οργανώσεις υγείας για να μπορούν να έχουν ιατρική κάλυψη ή και φαρμακευτική.

Πέραν όμως όλων αυτών, οι τρανς αντιμετωπίζουν μια σειρά προβλημάτων στην καθημερινή τους ζωή. Στις καθημερινές συναλλαγές όταν δείχνεις μία ταυτότητα που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική σου εμφάνιση, τούτο γίνεται συχνά αιτία απαξιωτικών συμπεριφορών, χλευασμού, διακρίσεων ακόμη και βίας.

Γιατί τα τρανς άτομα δέχονται βία;

Γιατί ζούμε σε μια πατριαρχική, σεξιστική κοινωνία. Σε μια κοινωνία του «ξέρεις ποιος είμαι εγώ;», της εξουσίας, της τεστοστερόνης και του «πατριωτισμού». Σε μια κοινωνία που συχνά ακόμη και οι γυναίκες εσωτερικεύουν τον σεξισμό και την καταπίεση που δέχονται και τα αναπαράγουν. Σε μια κοινωνία που επιτρέψαμε και ανεχτήκαμε, εδώ και πολλά χρόνια, το ρατσιστικό μίσος και τον μισαλλόδοξο λόγο. Δεν ήταν καθόλου τυχαία η γιγάντωση της Χρυσής Αυγής.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η αύξηση των κρουσμάτων

ρατσιστικής βίας κατά των μεταναστών, προσφύγων, των γκέι, λεσβιών και τρανς, ενώ έχουμε πάμπολλα κρούσματα βεβηλώσεων εβραϊκών νεκροταφείων και μνημείων. Οι τρανς δέχονται βία, απλά και μόνο, επειδή υπάρχουν. Απλά λόγω της ταυτότητάς τους.

Ποιες είναι οι διεκδικήσεις τους σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο στην Ελλάδα; Αναφορικά με αυτές τις διεκδικήσεις τι γίνεται σε παγκόσμιο επίπεδο;

Η κύρια διεκδίκηση της τρανς κοινότητας είναι η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, δηλαδή η αλλαγή των εγγράφων των τρανς ανθρώπων, χωρίς καμία απολύτως προϋπόθεση, παρά μόνο με μία δήλωση αυτοπροσδιορισμού. Δηλαδή χωρίς ιατρικές ή φαρμακολογικές προϋποθέσεις, χωρίς ψυχιατρικές διαγνώσεις, χωρίς καμία προϋπόθεση που θίγει την προσωπικότητά μας. Με λίγα λόγια λέμε ότι το φύλο μας δεν είναι ο καβάλος μας, ούτε και πρέπει να ενδιαφέρει κανέναν/καμιά η μυρουδιά του καβάλου.

Η αλλαγή των εγγράφων των τρανς, χωρίς την προϋπόθεση επεμβάσεων, γίνεται σε μια σειρά χωρών της Ευρώπης (14 συνολικά) σε άλλες με περισσότερες προϋποθέσεις, σε άλλες με λιγότερες ή και καθόλου. Ποικίλουν οι νομοθεσίες. Οι πιο καλές νομοθεσίες σε επίπεδο Ε.Ε. είναι της Μάλτας και της Δανίας, όπου εκεί δεν υπάρχει καμία απολύτως προϋπόθεση, μόνο με μία απλή δήλωση αυτοπροσδιορισμού. Εφόσον το πρόσωπο το επιθυμεί, επιτρέπεται να δηλώσει «Χ» στην καταχώρηση του φύλου.

Από εκεί και πέρα, διεκδικούμε την τροποποίηση των νομοθεσιών κατά των διακρίσεων, ώστε να συμπεριλαμβάνεται με σαφήνεια η ταυτότητα φύλου, και πολλά ακόμη που θα έπρεπε να κάνω έναν μακρύ κατάλογο.

Ποιος είναι ο ρόλος που διαδραματίζει η οικογένεια και το σχολείο στις διακρίσεις και τους αποκλεισμούς που βιώνουν τα τρανς άτομα και ποιος θα ήθελες εσύ να είναι;

Ο ρόλος της οικογένειας είναι καίριος. Υπάρχουν οικογένειες που στηρίζουν τα παιδιά τους, υπάρχουν όμως και άλλες που όχι μόνο δε τα στηρίζουν αλλά τα κακοποιούν. Σε οικογένειες που

έχουν τρανς παιδιά, έχουμε συχνά κρούσματα ενδοοικογενειακής βίας. Σε άλλες περιπτώσεις, έχουμε γονείς που δε γνωρίζουν και στέλνουν καταναγκαστικά τα παιδιά τους σε άσχετους ψυχιάτρους για να τα «διορθώσουν», και εκεί έχουμε συχνά δράματα, ακόμη και απόπειρες αυτοκτονίας σε τρανς εφήβους. Στο σχολείο έχουμε έντονα περιστατικά μπούλινγκ με βάση το φύλο, και δε μιλάω μόνο για τους τρανς ανθρώπους, αλλά και γενικότερα.

Πρέπει να υπάρξει εκπαίδευση, σεμινάρια και εκδηλώσεις για το σεξουαλικό προσανατολισμό, το φύλο, την ταυτότητα φύλου ώστε όλη η εκπαιδευτική κοινότητα να μάθει περισσότερα.

Αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα, όσον αφορά το σχολείο, είναι σύνθετο θέμα, διότι αφορούν τρία μέρη: τα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς. Χρειάζεται πολλή δουλειά ενημέρωσης.

Υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ τρανς ανδρών και τρανς γυναικών στο θέμα των βιαιοτήτων που υφίστανται καθημερινά σε λεκτικό αλλά και σωματικό επίπεδο; Υπάρχει σεξισμός ακόμα και μεταξύ τρανς ατόμων;

Οι τρανς γυναίκες είναι λίγο πιο ορατές από τους τρανς άντρες στην καθημερινή ζωή. Ναι, τα περισσότερα κρούσματα ρατσιστικής τρανσφοβικής βίας που καταγράφονται είναι κατά τρανς γυναικών. Ωστόσο, υπάρχουν και κατά αντρών. Έχουμε περίπτωση τρανς άντρα που αρνήθηκαν να τον εγγράψουν στο θέατρο Τέχνης όταν διαπιστώθηκε η ταυτότητά του, έχουμε κρούσμα αστυνομικής αυθαιρεσίας κατά τρανς άντρα που τον σταμάτησαν αστυνομικοί στο κέντρο της Αθήνας για έλεγχο ταυτότητας και όταν διαπίστωσαν ότι τα στοιχεία ταυτότητας ήταν γυναικεία, τον εξευτέλισαν δημοσίως. Όμως, τα στοιχεία δείχνουν ότι τα κρούσματα βίας και διακρίσεων είναι πολύ πιο έντονα και πολύ πιο συχνά σε βάρος τρανς γυναικών.

Ναι, υπάρχει σεξισμός και στην τρανς κοινότητα δυστυχώς. Στις ίδιες οικογένειες με όλους τους ανθρώπους μεγαλώσαμε, στα ίδια σχολεία, στην ίδια κοινωνία ζούμε. Δεν ήρθαμε από κάποιον άλλο

πλανήτη. Δεν αποτελεί όμως δικαιολογία αυτό – πρέπει πάντα να καταδικάζεται. Χρειάζεται περισσότερη γνώση, περισσότερη εκπαίδευση σε όλες και όλους μας. Βρίσκω βέβαια απαράδεκτο όταν οι τρανς δέχονται σεξισμό, τρανς-μισογυνισμό, τρανσφοβία, να τίθεται αυτό ως δικαιολογία («μα ξέρεις η τάδε από σας είπε αυτό»).

Τι πιστεύεις για το Pride; Τι συμβαίνει και τι θα ήθελες εσύ να συμβαίνει; Γιατί απείχε η τρανς κοινότητα από το φετινό Pride; Υπάρχει, πράγματι, τέτοια τρανσφοβία στους κόλπους του που είναι ικανή να προκαλέσει τον κατακερματισμό της κοινότητας lgbtq;

Τα Φεστιβάλ Υπερηφάνειας – Pride, είναι η ανάμνηση, αλλά και η παρακαταθήκη, του Στόουνγουολ, όταν όλη η κοινότητα γκέι, λεσβίες, τρανς εξεγέρθηκε και είπε «ως εδώ». Σε αυτό πρωτοπόρα ήταν η παρουσία της τρανς κοινότητας, με κυρίαρχη φιγούρα τη Σύλβια Ριβέρα. Για να το πούμε πιο απλά, είναι η μετατροπή της «ντροπής» της «ντουλάπας», που βιώνουν οι λοατ άνθρωποι σε ορατότητα, υπερηφάνεια, αλλά κυρίως διεκδίκηση για την ισότητα και την ελευθερία.

Από τότε, κάθε χρόνο σε πολλές πόλεις όλου του κόσμου διεξάγονται τα πρίντ. Τί γίνεται τώρα εδώ στην Ελλάδα.. Από το 2005 γίνεται το Athens Pride. Το πρόβλημα δεν προέκυψε ξαφνικά. Ο σπόρος προϋπήρχε. Διοργανώνεται από μία πενταμελή επιτροπή που δρα χωρίς διαφάνεια, χωρίς διάδραση και χωρίς να ακούει την υπόλοιπη κοινότητα. Ο κόσμος νομίζει ότι οι οργανώσεις της κοινότητας διοργανώνουν το πρίντ. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Η συμμετοχή των οργανώσεων περιορίζεται μόνο στο περίπτερο που έχουν στην πλατεία και στην πορεία που ακολουθεί. Τίποτε άλλο. Αυτό από μόνο του, ακόμη κι αν δεν είχαν συμβεί κάποια πράγματα, για μένα είναι πρόβλημα. Οι οργανώσεις πρέπει να συμμετέχουν πιο ενεργά, ώστε να διασφαλίζουν και να δίνουν έναν πιο διεκδικητικό χαρακτήρα.

Τα πρώτα προβλήματα άρχισαν να εμφανίζονται στο πρίντ του 2012. Όταν ξεκίνησαν τα πογκρόμ της αστυνομίας και του ΚΕΕΛΠΝΟ

κατά των οροθετικών γυναικών, με βάση την 39^α, όπου στόχος έγιναν και τρανς γυναίκες. Αυτό έγινε λίγο πριν το πράιντ. Ζητήσαμε με επιστολή από το πράιντ να μην συμμετέχει το ΚΕΕΛΠΝΟ, όπως γινόταν μέχρι τότε. Αυτονόητο. Και περιμέναμε την αυτονόητη απάντηση «φυσικά ναι». Αντ' αυτού αρχικά μας απάντησαν «διαβουλευόμαστε» και στη συνέχεια καμία απάντηση. Το ΚΕΕΛΠΝΟ, βέβαια δε συμμετείχε, αλλά το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορείς να λες σε κάποιον που διώκεται «διαβουλεύομαι». Πέρα από αντικοινοτικό είναι και εντελώς απάνθρωπο.

Το λάθος μας ήταν ότι τότε δεν δώσαμε τη συνέχεια που έπρεπε. Αυτά συμβαίνουν όταν αφήνεις τα προβλήματα κάτω απ' το χαλί. Το αποτέλεσμα ήταν ότι μετά το πράιντ του 2014, εκφράστηκε ακραίος τρανσφοβικός λόγος, από τουλάχιστον δύο μέλη της οργανωτικής επιτροπής του. Εκεί πια είπαμε ως εδώ, και ως ελάχιστη διασφάλιση για να μη συμβαίνουν όλα αυτά τα παρατράγουδα που ξεκίνησαν το 2012, ζητήσαμε τη συμμετοχή ενός τρανς ατόμου στην επιτροπή. Έκαναν ότι ήταν δυνατόν προκειμένου να μη συμβεί. Έτσι φτάσαμε ως εδώ και δε συμμετείχαμε.

Τρανσφοβία υπάρχει παντού. Σε όλους τους πολιτικούς χώρους, σε όλους τους κοινωνικούς χώρους, υπάρχει και στην λοατ κοινότητα. Αυτό άλλωστε έγινε φανερό. Και ιδιαίτερα όταν αυτό συμβαίνει από αυτούς-ές που θεωρείς φυσικούς συμμάχους σου, πληγώνει περισσότερο. Για κατακερματισμό δε θα μιλήσω, άλλωστε αρκετές οργανώσεις και ομάδες, η κάθε μια με τον δικό της τρόπο, έδειξαν την αλληλεγγύη τους – υπήρξαν βέβαια και κάποιες που δεν το έκαναν. Πρέπει με το τέλος και των πράιντ στη Θεσσαλονίκη και στην Κρήτη, να ξεκινήσει ένας ενδοκοινοτικός διάλογος ώστε να απαλειφθούν αυτά τα κρούσματα, αλλά παράλληλα να έχουμε ένα πράιντ όπως το θέλουμε. Διαφανές, πιο συμμετοχικό, και πιο διεκδικητικό. Ας πούμε, πρέπει να υπάρχουν προφεστιβαλικές εκδηλώσεις. Συζητήσεις, δρώμενα, εκδηλώσεις που θα δίνουν αίσθηση κοινότητας και που θα εκφράζουν όλη την πολυχρωμία της κοινότητάς μας. Σε όλα αυτά μπορούν να έχουν ενεργό συμμετοχή οι οργανώσεις, ακόμη και ως

διοργανώτριες. Να νιώσει ο κόσμος ότι το πράιנט δεν είναι μια μέρα εκτόνωση και τέρμα. Γι' αυτό λέω ότι η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινότητας πρέπει να γίνει πιο ενεργής και να ανοίξει αυτή η κλειστή επιτροπή των πέντε ατόμων.

Στην τρανς κοινότητα, υπάρχει πολιτικοποίηση; Υπάρχουν απολιτίκ άτομα, όπως σε όλη την κοινωνία ή θεωρείς ότι έχουν μια τάση εντονότερης πολιτικοποίησης;

Δε θα έλεγα όπως σε όλη την κοινωνία, καθώς ακόμη κι αν δε θέλεις, ο ρατσισμός που βιώνεις σε κινητοποιεί. Δε μπορείς να μείνεις αδιάφορος-η. Ωστόσο, ναι, υπάρχουν και απολίτικοι τρανς άνθρωποι, αναμφίβολα.

Οι επιθέσεις στα σώματά μας και ο επιλεκτικός αντιφασισμός του κινήματος

Ερωφίλη εν Ταύροις

Ιανουάριος 2014

Τραμπουκισμός κι εξύβριση παρέας τρανς γυναικών στην πλατεία Εξαρχείων, από ομάδα ανδρών.

Ιανουάριος 2014

Ξυλοδαρμός τρανς γυναίκας μέσα σε βαγόνι στη στάση μετρό "Πανεπιστήμιο", από τέσσερις άνδρες.

Ιούνιος 2014

Επίθεση σε τρανς γυναίκα αλληλέγγυα σε διαμαρτυρία για τις απολυμένες καθαρίστριες, από καθαρίστρια.

Ιούνιος 2014

Ξυλοδαρμός δύο gay αγοριών στο Γκάζι, από παρέα ανδρών.

Ιούλιος 2014

Απόπειρα δολοφονίας εναντίον τρανς γυναίκας στη Θεσσαλονίκη, από άνδρα.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός 15χρονου gay αγοριού στη Θεσσαλονίκη, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός ζευγαριού λεσβιών στην Περαιά Θεσσαλονίκης, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός gay ζευγαριού στην Πλατεία Βαρνάβα στο Παγκράτι, από πολυάριθμη ομάδα χρυσαυγιτών της περιοχής.

Σεπτέμβριος 2014

Τραμπουκισμός ζευγαριού λεσβιών στο σταθμό του Θησείου, Ξυλοδαρμός 17χρονης, από 55χρονο άνδρα.

Την Παρασκευή 5 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε πορεία διαμαρτυρίας με τη συμμετοχή περίπου 1.500 ατόμων για τις παραπάνω επιθέσεις και για την ψήφιση του Αντιρατσιστικού νόμου. Όλες οι lgbtq συλλογικότητες ήταν εκεί. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα απουσίαζε. Οι διάφορες αναρχικές, αντιεξουσιαστικές συνελεύσεις επίσης.

Τα lgbtq θέματα, όπως και τα θέματα σεξισμού, φεμινισμού, τα θέματα φύλου θεωρούνται από το mainstream αντιφασιστικό κίνημα, ως λιγότερο σημαντικά. Και δεν είναι τωρινή η διαπίστωση, αλλά είναι καίριο το να ειπωθεί ακόμα μία φορά. Θέλουν να κάνουν αντιφασισμό αλλά αρνούνται να συμπεριλάβουν στην πολιτική τους τα αυτονόητα. Η καταπίεση των σωμάτων μας και της αυτοδιάθεσής τους, του ερωτισμού, της σεξουαλικότητας, της έκφρασης του φύλου εξορίζονται από το πολιτικό φάσμα, που στοχεύει μόνο τον καπιταλισμό, το ταξικό, και τη χρυσή αυγή.

Άραγε το θέμα είναι κομματικό; Μόνο οι χρυσαυγίτες είναι φασίστες; Επειδή έχουν “στολή”; Οι αποκλεισμοί που υφίστανται τα lgbtq άτομα είναι εξίσου αποτέλεσμα κρατικής, συστημικής, καπιταλιστικής βίας, αλλά είναι και αποτέλεσμα της πατριαρχικής ελληνικής οικογένειας που καμαρώνει τον γιόκα και «μαζεύει» την κόρη, που αναπαράγει κι εκπαιδεύει στον σεξισμό από πολύ νωρίς, που στερείται φεμινιστικής παιδείας. Ο κάθε περήφανος, φιλήσυχος, νοικοκυραίος, πατριώτης για εμάς δεν είναι λιγότερο φασίστας από τον κάθε “δηλωμένο” φασίστα.

Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα, μας καλεί στα φεστιβάλ και τις εκδηλώσεις, για διακοσμητική χρήση και ξέπλυμα. Για να φέρουμε τον “κόσμο” μας. Άρα είμαστε δύο κόσμοι σε όλα αυτά, εμείς κι εκείνοι; Θέλουν να φιλοξενούν κουβέντες για τον σεξισμό στα στέκια τους αλλά πάντα βρίσκουν μια καλή δικαιολογία για να λείπουν. Ασκούν κριτική για της χορηγίες του Athens Pride στο οποίο δεν πατάνε ποτέ, αλλά στα φεστιβάλ τους υπάρχει είσοδος και “πόρτα”. Ποια είναι η διαφορά όταν και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να καλυφθούν κάποια έξοδα; Το ότι δεν αντέχουν να βρεθούν σε έναν χώρο όπου η “μειονότητα” γίνεται “πλειονότητα”. Σε έναν χώρο όπου το υποκείμενο της καταπίεσης που και οι ίδιοι ακούν με τον σεξισμό, την ομοφοβία, την τρανσφοβία και τη συνειδητή άγνοιά τους, απολαμβάνει μια μέρα “απενοχοποίησης”. Κατηγορούν το lgbtq κίνημα για το ότι δεν είναι αρκετά πολιτικοποιημένο και μάχιμο, και μιλάνε για το αίμα των συντρόφων τους –σπάνια και για των συντροφισσών τους– αλλά το αίμα των lgbtq ανθρώπων δεν λερώνει τον δρόμο τους. Οι ίδιοι μπάτσοι μας κράζουν, μας κάνουν έλεγχο, αρνούνται να καταγράψουν τα περιστατικά και χλευάζουν τα θύματα. Κι αν ακόμα κάποιοι νομίζουν πως επειδή συμμετείχαν σε 5 πορείες του “χώρου” είναι πιο στοχοποιημένοι από ένα lgbtq άτομο στην καθημερινότητά του, ας πάνε μια βόλτα στο σούπερ μάρκετ με μια τρανς γυναίκα, ας πάνε για καφέ με ένα ζευγάρι λεσβιών, ας πάνε με ένα gay αγόρι σε έναν αθλητικό σύλλογο.

Ακόμα και ο Αντιρατσιστικός νόμος περιλαμβάνει την ταυτότητα του φύλου και της σεξουαλικότητας, εξίσου με τη φυλή, το

χρώμα, την εθνική καταγωγή και τη σωματική ακεραιότητα. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα αρνείται. Επιδεικτικά.

Να μην ξεχάσω να εξαιρέσω τις εξαιρέσεις. Αλλά δεν θα το κάνω ευχαριστήριο. Ξέρουν αυτ@..

Σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους και τις υπόλοιπες που πολιτικά συντηρούν όλα όσα προανέφερα, ή επιλέγουν να τα αγνοούν, ή τα θεωρούν ασήμαντα:

Λείπετε. Να λείπετε. Δεν μας λείπετε. Τέτοι@ που είστε να μας λείπετε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 16

Τρανσφοβία, ακτιβισμός και πολιτικές συμμαχίες

Ερωφίλη Εν Ταύροις

Τους τελευταίους καυτούς μήνες από το Athens Pride κι έπειτα έχει επανέλθει στην επιφάνεια ένα από τα μεγαλύτερα αγκάθια της lgbtq κοινότητας. Η τρανσφοβία και η αναπαραγωγή τρανσφοβικού λόγου. Συνοπτικά, ως τρανσφοβία εμείς οι τρανς γυναίκες, τρανς άντρες και άλλ@, ορίζουμε την υποτίμηση, πχ. δεν είσαι γυναίκα, είσαι τρανς, την προκατάληψη, πχ. οι τρανς γυναίκες κάνουν μόνο σεξουαλική εργασία, τον οποιοδήποτε αποκλεισμό εξαιτίας της ταυτότητας του φύλου μας, όπως είναι η μη νομική αναγνώριση του, της ανομοιότητας των σωμάτων μας με τα σώματα που ο μη τρανς κόσμος αναγνωρίζει ως αυθεντικά κι άξια να αντιπροσωπεύουν τα δύο κυρίαρχα "γνήσια φύλα" υπό την ηγεμονία της κανονικότητας. Επίσης ως τρανσφοβία ορίζουμε το κατεστημένο ότι ως τρανς άτομα δεν έχουμε πρόσβαση στην υγεία,

στην παιδεία και στην εργασία, και αν κι όταν έχουμε είναι καθαρά θέμα τύχης.

Στην Ελλάδα ο τρανσφοβικός λόγος, που αναπαράγεται για να προσβάλει ή να κατηγοριοποιήσει τις τρανς γυναίκες, μετρά κάποιες δεκαετίες και είναι εξέλιξη-προσαρμογή του ομοφοβικού λόγου, μιας και το υποκείμενο "τρανς γυναίκα" θεωρείται όλα αυτά τα χρόνια από την πλειονότητα των ανθρώπων, που θέλουν να λέγονται «φυσιολογικοί», «εξελιγμένο μοντέλο» του gay άνδρα. Αυτό οφείλεται και στο ότι την περίοδο συγκρότησης του lgbt κινήματος, τα αιτήματα της σεξουαλικής απελευθέρωσης, της ατομικής ελευθερίας και της επιβίωσης υπερίσχυσαν του αιτήματος της διεκδίκησης της ταυτότητας φύλου, καθώς στην πρώτη κυβέρνηση της μεταπολίτευσης (Κ. Καραμανλής) η εφαρμογή της επιχείρησης «Αρετή» , που προέβλεπε τη σύλληψη και εξορία των lgbt ατόμων, απειλούσε άμεσα τη ζωή και την ατομική τους ελευθερία. Η ενημέρωση γύρω από τρανς θέματα ήταν ακόμα πιο ελλιπής από τη σημερινή , ο όρος «τραβεστί» ήταν κυρίαρχος και η τρανς ορατότητα υπήρχε μόνο στα στέκια και στις πιάτσες υπό το καθεστώς φόβου της καθημερινής αστυνομικής βίας αλλά και των επιθέσεων από συμμορίες, που δρούσαν τότε.

Κι ενώ σήμερα μπορούμε να παραδεχτούμε την σχεδόν πλήρη άγνοια του κόσμου -ηθελημένη η μη- σχετικά με τρανς θέματα και τρανς ζωές, μιας και η κυρίαρχη αφήγηση που τα media έχουν επιβάλει έχει παγιωθεί στις συνειδήσεις εδώ και δεκαετίες, δεν μπορούμε να σταματήσουμε να υπάρχουμε, φέροντας την δική μας προσωπική διαφορετική αφήγηση, σε μια τρανς ζωή όπου η διεκδίκηση της ταυτότητας φύλου απασχολεί περισσότερο από την σεξουαλική απελευθέρωση, σήμερα που οι πιάτσες έχουν αδειάσει και τα sites έχουν γεμίσει, σήμερα που γίνονται πογκρόμ "καλλωπισμού πόλεων" στα πλαίσια του Ξένιου Δία, που οι ιδιοκτήτες αρνούνται να μας νοικιάσουν σπίτι, που τα αφεντικά δεν μας προσλαμβάνουν, που οι μη τρανς άνθρωποι ακόμα μας κοιτάζουν περίεργα, που οι άντρες εξακολουθούν να μας βλέπουν μόνο σαν εξωτικές σεξομηχανές που την ημέρα τις κράζουν και τη νύχτα τις φλερτάρουν, και που δεν υπάρχει πια ούτε η εναλλακτική της

σεξουαλικής εργασίας για την επιβίωση.

Η αφορμή για την φρενίτιδα τρανσφοβίας στην lgbtq κοινότητα δόθηκε με το μοίρασμα του κειμένου της ομάδας queertrans (μπορείς να διαβάσεις το κείμενο εδώ queertrans.espin.net) στο Athens Pride 2014. Οι απαντήσεις ήρθαν από τους "τοιίχους" του facebook όπου κάθε αυτοπροσδιοριζόμενος/η ως ακτιβιστής και ακτιβίστρια θεωρεί τόπο πολιτικής κριτικής κι έκφρασης και άνθρωποι της κοινότητας που μέχρι τότε θεωρούσαμε συμμάχους, μας έκοψαν και την καλησπέρα. Οι απαντήσεις ήρθαν από gay tv persona με αφορμή άρθρο "προχωρημένου" περιοδικού. Ότι τα «φρεσκοεγχειρισμένα μας μουνόχειλα» θα έπρεπε να τα επιδεικνύουμε στους φωτογράφους την ημέρα της πορείας και δεν θα έπρεπε να αντιδρούμε όταν κάποιος μας φωτογραφίζει χωρίς τη συναίνεση μας, γιατί αυτό είναι «ένδειξη μη υπερηφάνειας», άρα ντροπής. Σύμφωνα με την δημοσιογράφο, αφού δεν είμαστε πρόθυμες και χαμογελαστές ανά πάσα ώρα και στιγμή απέναντι στον φωτογραφικό φακό του κάθε επαγγελματία, του κάθε ερασιτέχνη ή του κάθε φασίστα, που φακελώνει, κι αφού ντρεπόμαστε για μας, τι διεκδικούμε πολιτικά; Ας καθόμαστε κλεισμένες σπίτια μας. Άλλωστε η τρανσφοβική ελληνική κοινωνία έχει καταφέρει ήδη να αποκλείσει κοινωνικά πολλά τρανς άτομα. Και με όλους αυτούς τους τρόπους συνεχίζει να το κάνει. Τα έχει κλείσει στα σπίτια τους. Τα έχει στείλει στο νοσοκομείο ξυλοδαρμένα. Τα έχει ξεφτιλίσει στο δρόμο. Τα έχει βιάσει. Τα έχει αναγκάσει να διακόψουν το σχολείο ή τις σπουδές τους. Τα έχει οδηγήσει σε απόπειρα αυτοκτονίας. Οι απαντήσεις αυτές ουδεμία σχέση έχουν με πολιτική κριτική, είναι υποτιμητικός τρανσφοβικός λόγος, εκδίκηση και θυμός επειδή οι τρανς μίλησαν και είπαν πως διαφωνούν και το έκαναν και κείμενο και τόλμησαν και να το μοιράσουν. Οι απαντήσεις ήρθαν μέσα από κείμενο μέλους της επιτροπής του Athens Pride, που δημοσιεύθηκε σε ιστοσελίδα gay περιοδικού και υποστήριζε ότι τα τρανς άτομα «αυτοπεριθωριοποιούνται»! Μετά από πλήθος αντιδράσεων ζήτησε συγγνώμη και παραδέχτηκε την τρανσφοβία του και την άγνοια του, γράφοντας κείμενο με ακόμα περισσότερη τρανσφοβία... Οι απαντήσεις ήρθαν από εκδότη αυτή τη φορά, άλλου gay

περιοδικού... «Οι χοντροκωλάρες σας δεν είναι για τις καρέκλες των επιτροπών».

Κι εκεί που θα λέγαμε πως η τρανς κοινότητα, έστω και διαδικτυακά, έστω κι αν σε άλλα θέματα διαφωνεί, συμφώνησε και διαμαρτυρήθηκε κατά της τρανσφοβίας στην lgbtq κοινότητα, εκεί ακριβώς διαβάσαμε τρανσφοβικό λόγο να απευθύνεται πια από τρανς γυναίκα προς άλλη τρανς γυναίκα. Κι ενώ αποσύρθηκαν τα σχόλια, ζητήθηκαν συγνώμες, κι αναγνωρίστηκε η ευθύνη για έλλειψη ενδοκοινοτικής δουλειάς στον συγκεκριμένο τομέα, το ερώτημα παραμένει. Πώς όταν αναπαράγεται τρανσφοβικός λόγος δημόσια ανάμεσα σε μέλη της κοινότητας, μπορούμε να συνεχίσουμε να διεκδικούμε την μη αναπαραγωγή του εκτός της κοινότητας; Και φυσικά δεν μιλάμε για επανοικειποίηση, αλλά για επιθετικό τρανσφοβικό λόγο που σκοπό έχει να προσβάλλει και να ιεραρχήσει σύμφωνα με κάποια τρανς στερεότυπα (πχ. οι post op τρανς γυναίκες δεν έχουν οργασμό, οι pre op τρανς γυναίκες δεν έχουν ταυτότητα με γυναικεία στοιχεία, άρα τους μιλάμε στο αρσενικό). Και το θέμα δεν είναι η εικόνα της τρανς κοινότητας προς τα έξω, έτσι κι αλλιώς η κοινότητα δεν είναι ένα πράγμα, δεν εκπροσωπείται από μία ομάδα ή ένα πρόσωπο αλλά από όλ@ μας σε καθημερινή βάση.

Όλα τα τρανς άτομα, που είναι out, εκπροσωπούν την κοινότητα, κυρίως αυτά που ασχολούνται με την πολιτική και τις συλλογικότητες. Επίσης, τα άτομα που επιλέγουν να δίνουν συνεντεύξεις διεκδικώντας ορατότητα και που μιλούν ανοιχτά για το βίωμα τους. Το θέμα είναι πώς, αν εμείς τα τρανς άτομα δεν ξεπεράσουμε την δική μας εσωτερικευμένη τρανσφοβία, μπορούμε να απευθύνουμε πολιτικό λόγο σε υποκείμενα που ουδεμία σχέση έχουν με το θέμα και δεν αναγνωρίζουν καν τα προνόμια μιας μη τρανς ζωής; Φυσικά και μπορούμε όσ@ αρνούμαστε να αναπαράγουμε τρανσφοβικό λόγο κι αρνούμαστε να μας τον απευθύνουν, αυτό είναι όρος για οποιαδήποτε συζήτηση και συναναστροφή. Έχουμε βαρεθεί να ακούμε ότι φταίμε γιατί προκαλούμε, ότι μπορούμε να λύσουμε μόνες μας τα τρανς θέματα, ότι είμαστε θυμωμένες άνευ λόγου, ότι, αν είμαστε καλές, ευγενικές κι υπομονετικές όλοι

θα μας συμπαρασταθούν, κι ότι όλοι μας καταλαβαίνουν απόλυτα, άλλωστε είμαστε όλ@ θύματα του καπιταλισμού κι έχουμε κοινά βιώματα καταπίεσης. (what?)

Πραγματικά κάποιες φορές νιώθω πως με έναν περίεργο μηχανισμό κάποιοι cis άνθρωποι που θέλουν να είναι σύμμαχοι , θαυμάζουν έως και ζηλεύουν τις δυσκολίες και την κακοποίηση μιας τρανς ζωής τόσο που θα ήθελαν ή νομίζουν ότι την έχουν ζήσει. Παρατηρώντας την. Και δεν διστάζουν να την οικειοποιηθούν σε κάθε περίπτωση. «Ξέρουμε τι περνάτε», «έχουμε διαβάσει και Judith Butler», «κάποτε μίλησαμε με μια τρανς στο facebook», «κάποτε έκανα σεξ με μια τρανς», «ερχόμαστε και στο pride». Όχι , δεν έχουμε και δεν θα έχουμε κοινά βιώματα. Δεν θέλουμε τρανς σωτήρες. Δεν θέλουμε πολιτικά κόμματα που θα μας συμπεριλάβουν με το ζόρι στη λίστα με τα θαύματα που μπορούν να κάνουν αν εκλεγούν. Δεν θέλουμε πολιτικές ομάδες, που οικειοποιούνται την τρανς ατζέντα, για να ξεπλυθούν από τα χρόνια που έχουν αποκλείσει από τους πολιτικούς χώρους κάθε out lgbtq άτομο, κι εξακολουθούν να το κάνουν. Δεν συμφωνούμε με την πολιτική εκπτώσεων που ιεραρχεί τον σεξισμό, την ομοφοβία και την τρανσοφοβία σε δευτερεύουσες και πολυτελείς εκδοχές του αντιρατσιστικού/αντιφασιστικού αγώνα . Δεν θέλουμε lgbtq ομάδες που περιλαμβάνουν το τιμήν έννεκεν, χωρίς να έχουν τρανς μέλη, ούτε ιδέα για τρανς θέματα και σε κάθε τοποθέτηση τους αναπαράγουν τρανσοφοβία. Δεν θέλουμε να πίνουμε μπύρες με την αναρχία και την αριστερά, όταν στις συνελεύσεις τους ο γυναικείος λόγος φιμώνεται, η θηλυκότητα θεωρείται αδυναμία, ο φεμινισμός ισούται με φασισμό και το χειρότερο ελάττωμα ενός άντρα θεωρείται η πουστιά. Δεν θέλουμε να μορφώσουμε κανέναν προνομιούχο για τα προνόμια που η πατριαρχική κοινωνία του δίνει από τη μέρα της γέννησης του και ποτέ δεν μπήκε στον κόπο να τα αναγνωρίσει και να αναρωτηθεί γιατί άραγε το να είσαι cis straight άντρας είναι τόσο cool?

Θέλουμε σύμμαχες και συμμάχους. Εντός lgbtq κοινότητας κι εκτός. Που πρώτα θα μας ακούσουν, θα προσπαθήσουν να μας καταλάβουν, θα αναγνωρίσουν τα προνόμια τους και την άγνοια

τους σχετικά με το τρανς βίωμα και την τρανς εμπειρία, θα έχουν την πρόθεση να ξεπεράσουν τα τρανς στερεότυπα, και τελικά θα καταλάβουν τι είναι όλα αυτά για τα οποία η κοινότητα διαμαρτύρεται και παλεύει. Η απάντηση βρίσκεται μέσα στην τρανς κοινότητα. Εκεί που εμείς υπάρχουμε ως εμείς. Όπως εμείς θέλουμε να υπάρχουμε. Έξω από τα όρια του έμφυλου κατεστημένου. Με τα ονόματα που εμείς διαλέξαμε για εμάς. Με τα τρανς σώματα μας. Με τις απαντήσεις που δίνουμε εμείς για εμάς. Στα περιβάλλοντα που νιώθουμε ασφαλείς. Με τους φίλους και τις φίλες μας. Τους συντρόφους και τις συντρόφισσες μας.

ΥΓ: Όσο περάσουν τον τρανς λαβύρινθο, δεν κερδίζουν μπισκοτάκι!

*Όπου @ περιλαμβάνονται όλα τα φύλα, αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα.

*pre op = pre operation/post op = post operation

*cis = μη τρανς

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 15

Χύθηκε Αίμα Έλληνα... Ήταν Λεβέντης...

Ελιάννα Καναβέλη

Μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα από τον χρυσαυγίτη Γιώργο Ρουπακιά, ένας λόγος έντονα εθνικός και σεξιστικός ξαναβγήκε στην επιφάνεια. Ένα και μόνο περιστατικό φαίνεται να μοιάζει αρκετό κάθε φορά για να αρθρώνονται ρατσιστικοί, σεξιστικοί, εθνικιστικοί λόγοι. Το είδαμε και στην πρόσφατη περίπτωση της μικρής τσιγγάνας από τα Φάρσαλα. Τα μίντια και όσοι/όσες αρθρώνουν δημόσιο λόγο, αναφερόμενοι στο περιστατικό της

δολοφονίας του Παύλου Φύσσα επικεντρώνονταν στην εθνικότητά του από τη μια και στην λεβεντιά του από την άλλη. Μια λεβεντιά που συνδέεται με την ελληνική καταγωγή του. Δεν θα ήταν υπερβολή αν ισχυριζόμασταν ότι τόσο η αναπαραγωγή σεξιστικών λόγων όσο και εθνικών βάζουν τον φασισμό από την πίσω πόρτα.

Πρωτοσέλιδα και άρθρα εφημερίδων, εκπομπές στο ραδιόφωνο εστιάζουν στην εθνικότητα κάνοντας φανερό τον εθνικό διαχωρισμό και εκφράζοντας την αγανάκτηση: «Ε όχι και Έλληνας». Χαρακτηριστικό στα τόσα που κυκλοφόρησαν εκείνες τις μέρες είναι και το πρωτοσέλιδο της ηλεκτρονικής έκδοσης της εφημερίδας «Ποντίκι» την Πέμπτη 19/03:

«Πάντα οι ναζί σκότωναν Έλληνες»

«Η πρώτη δολοφονία Έλληνα δείχνει την «επόμενη μέρα».

Όπως και το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «Μακεδονία»:

«Κατακραυγή για το πρώτο αίμα».

Γιατί η δολοφονία του Έλληνα να δείξει την επόμενη μέρα; Η ζωή του Έλληνα μετράει περισσότερο από του μετανάστη; Αν κρίνουμε από το δημοσίευμα, μάλλον η απάντηση είναι ναι. Δολοφονίες μεταναστών, καθημερινή βία, εκφοβισμός γινόταν κάθε μέρα. Πρώτο αίμα; Πριν δολοφονηθεί ο Φύσσας είχε χυθεί πολύ αίμα. Αίμα μεταναστών που έτυχε απλά να βρεθούν στο διάβα τους. Ευτυχώς υπήρξαν φωνές που το θύμισαν σε όσους το ξέχασαν και που το γνωστοποίησαν σε όσους έκαναν ότι δεν το ήξεραν. Κάθε μέρα οι Έλληνες ποτίζονταν και συνεχίζουν να ποτίζονται όλο και πιο πολύ με το δηλητήριο του εθνικισμού και του ρατσισμού. Όχι μόνο από τα «σοβαρά» μίντια που έστρωναν το δρόμο της Χρυσής Αυγής, αλλά και από τη σκληρή κοινωνική πραγματικότητά τους.

Όχι, δεν είναι άλλοθι για κανέναν η φτώχεια για να σκύψει το κεφάλι του σε κάθε είδους φασισμό. Για να γίνεις φασίστας, για να υποστηρίξεις τον φασισμό, για να ψηφίζεις Χρυσή Αυγή σημαίνει ότι αλλού είσαι φτωχός. Είσαι φτωχός στην απόκτηση

παιδείας. Είσαι πνευματικά ενδεής και αυτό είναι ό,τι χειρότερο για έναν άνθρωπο.

Αναζητάνε όλοι τα αίτια της ανόδου του φασισμού και της Χρυσής Αυγής. Η απάντηση για μένα είναι απλή έχοντας την «ευκαιρία» (δυσάρεστη) να συνομιλώ σε καθημερινή βάση με μια χρυσαυγίτισσα. Η κυρία αυτή είναι 40 ετών, κάτοικος βορείων προαστίων, πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Από το προφίλ της λοιπόν δεν προκύπτει καμιά ανάγκη, τουλάχιστον οικονομική, για να υποστηρίξει τη Χρυσή Αυγή. Επίσης έχει τελειώσει μια σχολή που αν μη τι άλλο σου διδάσκει ιστορία αλλά και τον ανθρωπισμό. Είναι τυπικά λοιπόν μορφωμένη. Έλα όμως που αυτή η μόρφωση, η μόρφωση που παίρνουμε από το σχολείο, το πανεπιστήμιο δεν είναι αυτή που κάνει τη διαφορά. Αλλιώς αυτή η κυρία θα έπρεπε να είναι ενάντια στον φασισμό. Το αντίθετο όμως. Ελκύεται από τον ψευτοτοσαμπουκά, τη θρασυδειλία (χαρακτηριστικά και της ίδιας) όπως επίσης και από την εξωτερική εμφάνισή τους. Προφανώς το παράδειγμα της κυρίας αυτής δεν μπορεί να γενικευθεί. Όμως αποτελεί μια ένδειξη για το προφίλ των υποστηρικτών του φασισμού.

Όπως λέει ο Μάνος Χατζιδάκης σε κείμενο που έγραψε το Φεβρουάριο του 1993:

«Η μόνη αντιβίωση για την καταπολέμηση του κτήνους που περιέχουμε είναι η Παιδεία. Η αληθινή παιδεία και όχι η ανεύθυνη εκπαίδευση και η πληροφορία χωρίς κρίση και χωρίς ανήσυχη αμφισβητούμενη συμπερασματολογία. Αυτή η παιδεία που δεν εφησυχάζει ούτε δημιουργεί αυταρέσκεια στον σπουδάζοντα, αλλά πολλαπλασιάζει τα ερωτήματα και την ανασφάλεια. Όμως μια τέτοια παιδεία δεν ευνοείται από τις πολιτικές παρατάξεις και από όλες τις κυβερνήσεις, διότι κατασκευάζει ελεύθερους και ανυπότακτους πολίτες μη χρήσιμους για το ευτελές παιχνίδι των κομμάτων και της πολιτικής. Κι αποτελεί πολιτική «παράδοση» η πεποίθηση πως τα κτήνη, με κατάλληλη τακτική και αντιμετώπιση, καθοδηγούνται, τιθασεύονται».

Δυστυχώς όμως, εμείς διδαχθήκαμε την άλλη Παιδεία, όχι αυτή που δημιουργεί ελεύθερους και ανυπότακτους πολίτες και ούτε καν μυηθήκαμε στο άλλο, στο διαφορετικό, το ωραίο, το απελευθερωτικό. Μάθαμε καλά πώς να υπηρετούμε το Σύστημα και καθόλου την έννοια της ελευθερίας. Ένα μεγάλο ποσοστό αυτών που αυτοπροσδιορίζονται ως Έλληνες δεν κατάφεραν να ξεκλειδώσουν τις πόρτες και να αναζητήσουν την Ελευθερία και έμειναν εγκλωβισμένοι στην αμάθειά τους. Να λοιπόν πώς εξαπλώνεται ο φασισμός, πώς διαποτίζει την κοινωνία. Σαφώς και ο φασισμός είναι πολυσύνθετο φαινόμενο και συνδυασμός παραγόντων οδηγούν σε αυτό. Όμως κόμβος συνάντησης όλων αυτών των παραγόντων είναι κατά τη δική μου ταπεινή άποψη η **απουσία Παιδείας**.

Παράλληλα και με αφορμή τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα παρατηρήθηκε η ανάδυση ενός σεξιστικού, ιδιαιτέρως αρρενωπού λόγου. Σε τηλεοπτικές εκπομπές ειδησεογραφικού περιεχομένου ⁽¹⁾, εκεί που στήνονται οι πρώτες δίκες ακούσαμε διάφορα τέτοια σχόλια τόσο από φίλους, αυτόπτες μάρτυρες όσο και από δημοσιογράφους: «Ήταν άνδρας, δεν ήταν φλώρος». «Προστάτεψε τις κοπέλες και τους φίλους του». «Θυσιάστηκε για τους άλλους». «Ήταν λεβέντης. Να το ξέρει ο πατέρας του, ο γιος του δεν ήταν κότα και φλώρος». Αυτά και άλλα παρόμοια ακούγονταν συνέχεια όχι μόνο από τα μίντια αλλά και από τα στόματα ανθρώπων που ξεκλείδωσαν κάποιες πόρτες ελευθερίας, έχουν χάσει όμως, για πάντα μάλλον, τα κλειδιά που ξεκλειδώνουν τις πόρτες του σεξισμού. Γιατί να εστιάσουμε σε αυτά τα χαρακτηριστικά του; Γιατί να τον «ντύσουμε» με όλα αυτά τα επίθετα που συμβάλλουν στην κατασκευή του αρρενωπού, δυνατού, λεβέντη Έλληνα. Ήταν αυτό που ήταν, και το βασικό του χαρακτηριστικό ήταν η αντίστασή του στον φασισμό που εκφραστής του στο παρόν εθνικό συγκείμενο είναι η Χρυσή Αυγή. Η αναπαραγωγή από τα ΜΜΕ λόγων φίλων του Παύλου Φύσσα αλλά και άλλων είναι χαρακτηριστικά για τον αποκάλυπτο σεξισμό:

«Τότε μας την έπεσαν 40 άτομα. Φύγαμε από την απέναντι πλευρά και μας κυνήγησαν. Μας φώναζαν “κότες”. Ήμασταν μόνο εφτά

άτομα κι είχαμε δύο κοπέλες μαζί μας. Ο Παύλος έμεινε πίσω και άρχισαν να τον χτυπούν. Αυτός που τον δολοφόνησε το έκανε επειδή τον χτυπούσε και δεν έπεφτε. Του έριξε δύο μαχαιριές, μια στην κοιλιακή και μία στην καρδιακή χώρα». ⁽²⁾

«Είχαμε δύο κοπέλες μαζί μας». Οι κοπέλες έπρεπε να προστατευθούν καθώς οι ίδιες από ό,τι προκύπτει, όχι μόνο από τα λεγόμενα του φίλου του Φύσσα αλλά και από δημοσιεύματα που αναπαρήγαν παρόμοιους λόγους, δεν μπορούν από μόνες τους. Διαρκώς λοιπόν αναπαράγεται το αφήγημα του δυνατού, του λεβέντη που έμεινε πίσω για να προστατέψει τις αδύναμες κοπέλες αλλά και τους άλλους που οι φασίστες τους φώναζαν «κότες». Ε όχι. Αλήθεια όχι. Δεν απεχθανόμαστε και πολεμάμε τον φασισμό για να τον βάζουμε από την πίσω πόρτα. Ο σεξισμός είναι διάχυτος και όποιος/όποια δεν τον βλέπει εθελουφλεί. Ο σεξισμός είναι απόρροια μιας κουλτούρας που υποτιμά τις γυναίκες είτε μέσα από τον λόγο είτε μέσα από τις πράξεις. Ο λόγος που αναδύθηκε εκείνες τις μέρες, επικεντρωμένος στα αρρενωπά χαρακτηριστικά του Φύσσα, πότισε λίγο ακόμη την αγριάδα ⁽³⁾ του σεξισμού. Η αναφορά επίσης στη γυναίκα αστυνομικό ΔΙΑΣ που επενέβη στο περιστατικό δεν υστερεί σε σεξισμό. Ιδού μια τέτοια αναφορά και τα συμπεράσματα δικά σας:

Τίτλος: Η όμορφη Αγγελική που έπιασε τον φονιά ⁽⁴⁾

«Πιο άντρας από τους άντρες, η Αγγελική της Ομάδας ΔΙΑΣ που βρέθηκε μπροστά στο περιστατικό της δολοφονίας του 34χρονου μουσικού από τη Νίκαια, δεν δίστασε να επέμβει στην αιματηρή συμπλοκή και να ακινητοποιήσει τον δράστη, την ώρα που το σύμπαν γύρω της είχε παγώσει».

Φαίνεται ότι δύσκολα θα απαλλαγούμε από τον σεξισμό, τον ρατσισμό, την ετεροκανονικότητα. Όλες αυτές τις κυρίαρχες αφηγήσεις και πράξεις που μας υψώνουν κάγκελα. Όταν μιλάμε για ατομική και κοινωνική απελευθέρωση δεν μπορούμε να δεχόμαστε όλα αυτά στη σιωπή και πόσο μάλλον να τα αναπαράγουμε. Αν μη τι άλλο, δείχνει την πνευματική αλλά και την πολιτική μας ένδεια.

Η δολοφονία του Φύσσα θέλω να πιστεύω ότι σηματοδότησε ένα καινούριο ξεκίνημα και νοηματοδότησε μια διαφορετική οπτική στην αντιφασιστική δράση. Μια δράση που θα εναντιώνεται σε κάθε λογής φασισμούς που ξεπηδάνε σαν τα κεφάλια της λερναίας Ύδρας. Όπως αναφέρει ο Φουκώ⁽⁵⁾: «Γιατί ο στρατηγικός αντίπαλος είναι ο φασισμός και όχι μόνο ο ιστορικός φασισμός, ο φασισμός του Χίτλερ και του Μουσσολίνι –ο οποίος στάθηκε ικανός να κινητοποιήσει και να χρησιμοποιήσει την επιθυμία των μαζών τόσο αποτελεσματικά– αλλά επίσης ο φασισμός μέσα σε όλους μας, μέσα στα κεφάλια μας και στην καθημερινή μας συμπεριφορά, ο φασισμός που μας προκαλεί και μας κάνει να αγαπάμε την εξουσία, να επιθυμούμε ακριβώς αυτό το πράγμα που μας κυριαρχεί και μας εκμεταλλεύεται».

Μπορεί κάποιος/κάποια να ισχυριστεί ότι η επισήμανση τέτοιου είδους συμπεριφορών και πρακτικών στην καθημερινότητά μας είναι σαν να κοιτάμε το δένδρο και όχι το δάσος. Σε αυτούς/αυτές λοιπόν απαντάμε ότι τόσο ο εθνικισμός όσο και ο σεξισμός μαζί με τη διεκδίκηση της ελευθερίας είναι δέντρα μέσα στο δάσος και ναι τα βλέπουμε!

Σημειώσεις:

1. Εκπομπή Νίκου Ευαγγελάτου στον τηλεοπτικό σταθμό ΣΚΑΪ, στις 20/09/2013.
2. Συνέντευξη φίλου του Παύλου Φύσσα στον ραδιοτηλεοπτικό σταθμό ΣΚΑΪ στις 18/09/2013.
3. Η αγριάδα είναι ένα πολυετές φυτό χαμηλής ανάπτυξης, το οποίο αποτελεί σε ορισμένες περιοχές ζιζάνιο, δύσκολο να ξεριζωθεί, κάτι σαν τον σεξισμό μπορούμε να πούμε.
4. Ανυπόγραφο άρθρο στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Έθνους, δημοσιευμένο στις 22/09/2013:
<https://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63891718>

5. Απόσπασμα από τον πρόλογο του Μ. Φουκώ στην αμερικανική έκδοση του G. Deleuze-F. Guattari, "Anti-Oedipus. Capitalism and Schizophrenia", University of Minnesota Press, Minneapolis 2000 [1977], σελ. xii-xiv. Επίσης, Μ. Foucault, "Dits et Ecrits II", 1976-1988, Paris, Gallimard, 1994, σ. 133-136. Αναδημοσίευση από την ηλεκτρονική διεύθυνση: https://koινωνiko-ergastirio.blogspot.gr/2012/11/blog-post_7508.html

*Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 13

Νομαδικό υποκείμενο: Ένα ταξίδι στην ελευθερία

Ελιάννα Καναβέλη

Ο όρος νομάς είναι συνδεδεμένος με τη συνεχή μετακίνηση ανθρώπων από τόπο σε τόπο προκειμένου να εξασφαλίσουν βιώσιμες συνθήκες ζωής και χωρίς να διατηρούν μια σταθερή κατοικία σε έναν συγκεκριμένο τόπο. Ο όρος νομαδικό υποκείμενο πέρα από τη συνηθισμένη του χρήση αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις μεταδομιστικές θεωρίες. Ο γάλλος φιλόσοφος **Gilles Deleuze** στο δοκίμιό του «Nomad thought» (1985) νοηματοδοτεί τη νομαδική υποκειμενικότητα σαν ένα είδος συνειδητής σκέψης, η οποία έρχεται σε αντίθεση με τις κυρίαρχες αντιλήψεις και τις ιδέες της ηγεμονίας. Έτσι, ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να ερμηνεύσει την ελεύθερη σκέψη, η οποία προσπερνάει τα προκαθορισμένα σύνορα των κατηγοριοποιήσεων και των τυποποιημένων αντιλήψεων που επιβάλλει ένα σύστημα αξιών και αντιλήψεων και οι οποίες εγκλωβίζουν τη σκέψη και ωθούν στην παθητικότητα.

Ο όρος χρησιμοποιήθηκε και από την **Rosi Braidotti**, προκειμένου

να περιγραφεί ο νομαδικός χαρακτήρας της φεμινιστικής θεωρίας. Σύμφωνα με την Braidotti, η γυναίκα είναι άπατρις, μια φυγάς και στην έννοια της νομαδικότητας εντοπίζεται εκείνο το πλαίσιο, το οποίο επιτρέπει στις γυναίκες να ξεπεράσουν τις πατριαρχικές αντιλήψεις και να αναζητήσουν μια «νέα γυναικεία φεμινιστική ταυτότητα». Η Braidotti όμως εφιστά την προσοχή στην υιοθέτηση του όρου, καθώς πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διαφορές (φυλής, κοινωνικής τάξης κ.λπ.) ανάμεσα στις γυναίκες.

Ποιοι όμως μπορούν να θεωρηθούν φορείς αυτής της νομαδικότητας; Ποιοι μπορούν να δουν τον εαυτό τους σε αυτήν την διαδικασία; Η έννοια του νομαδικού υποκειμένου ενέχει την ελευθερία. Θα μπορούσαμε να ορίσουμε το νομαδικό υποκείμενο ως εκείνο που συγκροτείται με βάση την ελεύθερη μετακίνησή του στις διάφορες θέσεις ετερότητας, τόσο εντός του σώματός του όσο και εντός του σώματος του πλήθους, εμπλουτίζοντάς τις ταυτόχρονα. Οι μετανάστες, μπορούν να θεωρηθούν φορείς νομαδικών χαρακτηριστικών. Καταρχήν γιατί κινούνται, φεύγουν από τον τόπο τους. Ταυτόχρονα όμως η επιλογή της μετακίνησης προκύπτει μέσα από την ανάγκη και έτσι αυτή η επιλογή δεν αποτελεί ένα αποτέλεσμα ελεύθερης βούλησης. Το μεταναστευτικό υποκείμενο μπορεί να ειπωθεί ως ένα ρευστό υποκείμενο με την έννοια ότι από τη μια μπορεί να μετακινηθεί από τόπο σε τόπο, από την άλλη είναι δέσμιος του κυρίαρχου συστήματος, το οποίο δεν του επιτρέπει να είναι ελεύθερο υποκείμενο, που μπορεί να πράξει σύμφωνα με τη βούλησή του.

Αντίθετα η ζωή του βρίσκεται σε **κατάσταση εξαίρεσης**. Δεν αποφασίζουν οι ίδιοι δηλαδή για τις ζωές τους αλλά η εκάστοτε εξουσία επεμβαίνει και αποφασίζει για την τύχη του. Άλλωστε τον τελευταίο καιρό έχουμε γίνει μάρτυρες ενός σφοδρού και κατάφωρου διωγμού των φορέων διαφορετικότητας με προμετωπίδα τους μετανάστες. Η ζωή αυτών των υποκειμένων έχει αξιολογηθεί από την εξουσία ως κατώτερη και ως αποκλίνουσα από την «κανονική» ζωή. Ο «διωγμός» που υφίστανται τα συγκεκριμένα υποκείμενα αναδεικνύει το κρίσιμο ζήτημα των νέων μορφών

βιοπολιτικής, όπου η απόφαση για τα όρια ανάμεσα σε μια ζωή αξία ή ανάξια να βιωθεί συνιστά ένα πολιτικό διακύβευμα. Αποτελεί πολιτικό διακύβευμα γιατί αυτός που αποφασίζει για την αξία ή τη μη αξία της ζωής ως τέτοιας, θεωρείται κυρίαρχος στη νεωτερική βιοπολιτική (Agamben, 2005:223). Η ζωή που είναι εγκλωβισμένη στο καθεστώς της κυριαρχίας και μάλιστα στην απόφαση επί του θανάτου, είναι γυμνή ζωή, ζωή εκτεθειμένη στο θάνατο. Η γυμνή ζωή είναι η ζωή η οποία, έχοντας υπαχθεί στην πολιτική δικαιοδοσία του περιληπτικού αποκλεισμού, εκτίθεται στο θάνατο απογυμνωμένη από κάθε πολιτική διακύβευση. Είναι το γυμνό και ανώνυμο σώμα, αναλώσιμο και εξοντώσιμο, που βρίσκεται στη διάθεση μιας απόλυτης εξουσίας. Η κυριαρχία του κινείται στα όρια του αποκλεισμού και της αποδοχής.

Έτσι οι μετανάστες, και γενικά αυτοί που τοποθετούνται στο πλαίσιο του καταστατικά άλλου, όπως για παράδειγμα τα θηλυκά υποκείμενα, οι ομοφυλόφιλοι, ορίζουν κατηγορίες των οποίων η πολιτική αλλά και η κοινωνική υπόσταση τίθεται υπό αμφισβήτηση, εξαλείφοντας σιγά σιγά την ιδιότητα του ανθρώπινου και των οποίων οι ζωές βρίσκονται σε ένα καθεστώς εξόντωσης. Όπως πολύ εύστοχα διερωτάται η Judith Butler (Judith Butler, στο Μακρυνιώτη Δήμητρα, 2006:536): Ποιων οι ζωές μετρούν ως ζωές και τι κάνει μια ζωή αξία οδύνης; Πώς και γιατί κάποιες ομάδες/πληθυσμοί έχουν διαφορετική σχέση με τη ζωή; Πώς και γιατί έχουν εκπέσει από την κατηγορία του ανθρώπινου; Κάποιων, λοιπόν, οι ζωές αναδεικνύονται ως υπέρτατο αγαθό που πρέπει πάση θυσία να διαφυλαχθούν, ενώ οι ζωές κάποιων άλλων προσλαμβάνονται ως μιαρές και επικίνδυνες. Είναι οι ζωές που δεν αξίζει να τις ζήσει κανείς και η αφαίρεσή τους δεν είναι παρά η επιβεβαίωση της αναλωσιμότητάς τους.

Το γεγονός όμως ότι οι μετανάστες, οι ομοφυλόφιλοι και καθετί που «διαφέρει» υπάρχει γύρω μας και κινείται ανάμεσά μας, είναι μια αμφισβήτηση του κυρίαρχου συστήματος και των πειθαρχικών ορίων που έχει επιβάλει το ίδιο. Νομαδικές έννοιες είναι εκείνες που αμφισβητούν τα πειθαρχικά όρια. Είναι η

ενεργοποίηση ενός είδους στοχασμού που διαμορφώνεται στη βάση μια υποκειμενικότητας ικανής να διασχίζει διαφορετικές ζώνες ύπαρξης, συχνά διαφορετικά ναρκοθετημένες, μιλώντας τη γλώσσα του κάθε “τόπου” στο βαθμό που επιβιώνει σε αυτόν. Την ίδια στιγμή συνθέτει τεχνολογίες υποκειμενικοποίησης και παραγωγής γνώσης που της επιτρέπουν να φέρνει σε διάλογο της επιμέρους μικρογνώσεις που αποκομίζει.

Πρόκειται λοιπόν για ένα ταξίδι, από ταυτότητα σε ταυτότητα που αμφισβητεί την αντίληψη ότι η ύπαρξη σταθερότητας είναι το προαπαιτούμενο για μια ομαλή ζωή. Η ρευστότητα μπορεί να ειπωθεί και ως ένα πλαίσιο για τη δημιουργία και τον επανορισμό της ζωής μας και της ύπαρξής μας. Μπορεί δηλαδή να αποτελέσει το πλαίσιο για τη δημιουργία των συνθηκών σε μια πορεία απελευθέρωσης. Η **queer** θεωρία αποτελεί μια τέτοια διαδικασία, όπου η σεξουαλικότητα δεν αντιμετωπίζεται σαν μια πάγια και δεδομένη συνθήκη, αλλά τα υποκείμενα μπορούν να μεταβαίνουν όπου θέλουν, χωρίς να αντιμετωπίζουν το σώμα τους ως ενιαίο και στατικό αλλά να το τοποθετούν στη σφαίρα της ενδεχομενικότητας. Άρα το υποκείμενο-νομάς αντιλαμβάνεται τη ρευστότητα των ορίων, δηλαδή της ιστορικότητας του υποκειμένου και της αφηγηματικότητας του σώματος μέσα από το πρίσμα της μεταδομιστικής σκέψης. Αυτό το νομαδικό πολυγλωσσικό υποκείμενο παρουσιάζεται ως πρότυπο αντίστασης στις επικρατούσες αναπαραστάσεις του υποκειμένου.

Με βάση αυτή τη συλλογιστική, το υποκείμενο-νομάς δεν δύναται να κατακτήσει μία θέση στις υπάρχουσες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, αφού δομικά έχει αποκλειστεί από αυτές. Αντίθετα, η αναγνώριση της υλικής παρουσίας του αναδεικνύει την ανάγκη της εκ θεμελίων αλλαγής αυτού του κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού τοπίου.

Το υποκείμενο “νομάς” όχι μόνο δεν συγκροτείται σαν μια ετερότητα αντίθετη προς την ηγεμονική οικουμενική (ανδρική, λευκή, ετεροκανονική) επικράτεια, αλλά και δεν μπαίνει στη διαδικασία να ενταχθεί σε κάποιο σχήμα αντιπαράθεσης. Ταυτόχρονα, μέσα από την εμπειρία του νομάδα οδηγούμαστε σε

μια καλύτερη κατανόηση των πολλαπλών κοινωνικών, πολιτισμικών, ακόμη και γεωγραφικών επικαθορισμών που δομούν την καταπίεση και την κοινωνική ανισότητα. Στις σημερινές κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες το υποκείμενο νομάς μπορεί να αντικατοπτριστεί στους ανθρώπους “χωρίς χαρτιά”, στα queer άτομα, στους πλανόδιους μικροπωλητές που είναι διαρκώς σε εγρήγορση μη δεχθούν επίθεση. Υποκείμενο νομάς μπορεί να θεωρηθεί ακόμη και το άτομο που προσάγεται, χωρίς να συλλαμβάνεται, από την αστυνομία και βρίσκεται παγιδευμένο σ’ ένα μεγάλο νομικό κενό, αφού η ιδιότητα του προσαχθέντα δεν αναγνωρίζεται από το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο. Εν ολίγοις, νομάς είναι ό,τι δεν μπορεί να αναγνωριστεί από τις κυρίαρχες αξίες. Καθετί που δεν μπορεί να νοηματοδοτηθεί με όρους κανονικότητας.

Με ανάλογο τρόπο μπορούμε να δούμε και τον κόσμο που τον Μάιο του 11’ γέμισε τις πλατείες, διαρρηγνύοντας την μέχρι τότε κανονικότητα της ζωής του, και διεκδίκησε να επαναπροσδιορίσει το δημόσιο χώρο. Ο δημόσιος χώρος γίνεται ένα πεδίο πολιτικής και κοινωνικής ζύμωσης και τα υποκείμενα που τον αποτελούν διεκδικούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο. Ο κόσμος που συγκεντρώθηκε στις πλατείες ζητούσε την κοινωνική και πολιτική αλλαγή. Αυτός ο κόσμος ήταν σε μεγάλο βαθμό φορέας νομαδικών χαρακτηριστικών. Ακριβώς επειδή δεν υπήρχε μια συνέχεια στα χαρακτηριστικά του, πολιτικά και κοινωνικά. Επειδή ξεπέρασε τα μέχρι τότε όριά του και διεκδίκησε να ακουστεί η φωνή του. Πρόκειται για υποκείμενα που προσπάθησαν να κινηθούν ελεύθερα κάνοντας πολιτική, πέρα από τα ήδη προκαθορισμένα όρια πολιτικής και κοινωνικής δικτύωσης που έχουν τεθεί από τις κυρίαρχες κοινωνικές και πολιτικές αντιλήψεις. Τα υποκείμενα προσπάθησαν να δημιουργήσουν καινούριες δομές που δεν βασίζονται στη σταθερότητα, την τοπική ή την πολιτική. Παράλληλα όμως αυτά τα υποκείμενα παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό αγκιστρωμένα στους ήδη υπάρχοντες ρόλους τους και δεν μπόρεσαν στη διαδικασία να αυτοανααιρεθούν και να μπουν σε μια διαδικασία κίνησης.

Το υποκείμενο νομάς είναι η συμπύκνωση της ελεύθερης μετάβασης του εξεγερμένου από τη μία θέση ετερότητας στην άλλη. Είναι δηλαδή όχι οι θέσεις αλλά η κίνηση. Από την άλλη όμως δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε ότι η έξοδος στις πλατείες καθώς και η μη παραμονή σε αυτές σηματοδότησε την αφετηρία για τον επαναπροσδιορισμό της ζωής μας καθώς και την αμφισβήτηση του σταθερού ενός τόπου. Αποδείχθηκε σε μεγάλο βαθμό ότι κανένας τόπος δεν μπορεί να περιορίσει την άσκηση ελεύθερης πολιτικής δράσης και ότι μπορεί να γίνει συνώνυμό της.

Ο Δεκέμβρης του 2008, οι πλατείες, το Σύνταγμα υπήρξαν η αφετηρία για την έξοδο του υποκειμένου στον δημόσιο χώρο, για την κίνηση και την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών. Η Τζούντιθ Μπάτλερ μιλώντας για το κίνημα Occupy απαντάει στους σκεπτικιστές που έχουν αναρωτηθεί μήπως το κίνημα έχει χάσει τη δυναμική του, δεδομένου ότι πολλοί από τους δημόσιους χώρους που είχαν καταληφθεί έχουν εκκαθαριστεί από την αστυνομική δύναμη υπό τις εντολές του κράτους, τα ακόλουθα: «Αν δεν μείνουμε στο ίδιο μέρος, δεν πρέπει να θρηνούμε. Αν είμαστε σε κίνηση, τότε είμαστε σε συλλογικές μορφές, παρακολουθώντας τους τόπους της αδικίας και της ανισότητας, και το ίχνος μας γίνεται ο νέος χάρτης της ριζικής αλλαγής».

Βιβλιογραφία

Agamben, Giorgio (1998). «Η πολιτικοποίηση του θανάτου», στο Μακρυγιώτη Δήμητρα (επιμ.) (2004). «Τα όρια του σώματος». Αθήνα: Νήσος.

Braidotti Rosi (1996), «Nomadism with a difference: Deleuze's legacy in a feminist Perspective», *Man and World* 29: 305–314.

Butler, Judith (2012), «Λοιπόν, ποια είναι τα αιτήματα; Και πού πάνε από εδώ;», *Tidal*, 2ο τεύχος.

Butler, Judith (1993). «Σώματα που έχουν σημασία: Σχετικά με τα όρια του «φύλου» σε επίπεδο λόγου», στο Μακρυγιώτη, Δήμητρα (επιμέλεια - εισαγωγή) (2004). «Τα όρια του σώματος: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις», Αθήνα: Νήσος, σσ.

Φύλο, φόβος και δημόσιος λόγος

Ελιάννα Καναβέλη

Το φύλο, ο φόβος και ο δημόσιος χώρος αλληλεπιδρούν και αλληλοδιαπλέκονται μέσα από ένα διάχυτο πλέγμα εξουσιών που δεν μπορεί να προσδιοριστεί ή να γίνει ορατό με ευκολία. Αυτό το πλέγμα εξουσιών εισχωρεί βαθιά στα χαρακτηριστικά αυτών των τριών παραγόντων και όχι μόνο τα διαμορφώνει αλλά και δημιουργεί συγκεκριμένες συμπεριφορές, οι οποίες καλούνται να ανταποκριθούν στις νέες υποκειμενικότητες που δημιουργούνται. Ωστόσο, μέσα από τη δημιουργία νέων υποκειμενικοτήτων δημιουργείται το έδαφος για την ανάπτυξη αντιστάσεων και αμφισβήτησης των υπάρχουσών δομών. Προκειμένου να οδηγηθούμε από τη μια στη σύγκλιση αυτών των τριών παραγόντων και από την άλλη στην αποδόμηση της κυρίαρχης κατάστασης θεωρούμε ότι το φύλο, ο φόβος και ο δημόσιος χώρος αποτελούν κοινωνικές κατασκευές.

Στο πλαίσιο αυτό, το φύλο από τη μια πλευρά μπορεί να ειπωθεί ως μια όψη της ενσώματης ταυτότητας και από την άλλη μπορεί να κατανοηθεί σαν μια οργανωτική αρχή των κοινωνιών. Από αυτήν την οπτική, το φύλο είναι μια κοινωνική σχέση που διαμορφώνει τους τύπους, τις λειτουργίες, τις δομές και τη διακυβέρνηση των κοινωνιών. Το φύλο παράγεται επιτελεστικά, μέσω της καθημερινότητας και μέσω της αναπαράστασης έμφυλων ρόλων στις

συνηθισμένες πρακτικές της καθημερινής ζωής. Φύλο και χώρος αναπαρίστανται το ένα σε σχέση με το άλλο. Οι αναπαραστάσεις του φύλου και του χώρου δεν είναι αμετάβλητες, τείνουν ωστόσο να παγιώνονται μέσω της επανάληψής τους και τη συνήθειά τους, εγκαθιστώντας με αυτόν τον τρόπο κυρίαρχες ή ηγεμονικές εκδοχές ή ρυθμιστικά αποκυήματα (Butler 1990, στο Bondi Liz 2005:7).

Διαφορετικές αντιλήψεις της θηλυκότητας διαπλέκονται με διαφορετικές κατασκευές του φόβου του εγκλήματος. Για παράδειγμα, κάποιοι ισχυρίζονται ότι δίνοντας έμφαση στο «φόβο» και στις αρνητικές του συνέπειες στις γυναίκες, αναπαράγονται στερεότυπες αντιλήψεις περί «αδυναμίας» των γυναικών (Segal 1990). Υπάρχουν, ωστόσο, αναλύσεις και έρευνες όπως αυτή της Koskela, που διεξήχθη στη Φινλανδία και που δείχνει ότι οι γυναίκες αντιμετωπίζουν τον φόβο με τόλμη επανακτώντας τον δημόσιο χώρο. «Αποδείχθηκε από την έρευνα αυτή ότι οι γυναίκες δεν αποδέχονται παθητικά το χώρο, αλλά ενεργητικά τον παράγουν» (Koskela's 1997).

Στην ερώτηση «τι είναι χώρος», η απάντηση εξαρτάται από το άτομο που τον βιώνει, δηλαδή την υποκειμενική του εμπειρία με βάση το φύλο, τη φυλή καθώς και το πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαδραματίζεται αυτή η σχέση, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις γίνεται αντιληπτή μέσω των σχέσεων εξουσίας. Η σχέση λοιπόν με το χώρο προσδιορίζεται από το ποιοι είμαστε, καθορίζοντας με αυτό τον τρόπο τη χωρική μας ταυτότητα, η οποία διαφοροποιείται ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, την κοινωνική τάξη, την προσωπικότητα και άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά. Ο χώρος λοιπόν είναι μια κοινωνικά κατασκευασμένη έννοια που από τη μια προσδιορίζει και από την άλλη προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που τον βιώνουν, σύμφωνα με τη διαμόρφωση της χωρικής τους ταυτότητας (Βαζαίου 2009:104).

Οι σχέσεις εξουσίας, όχι μόνο κατασκευάζουν τους χώρους αλλά και διαμορφώνουν και τους κανόνες καθορισμού των ορίων. Αυτά τα όρια είναι και χωρικά και κοινωνικά. Προσδιορίζουν δηλαδή,

το ποιος ανήκει σε έναν χώρο και ποιος αποκλείεται από αυτόν. Η διπολική προσέγγιση στη διάκριση των φύλων αντανακλάται στην κοινωνική κατασκευή του χώρου. Ο χωρικός διαχωρισμός του ιδιωτικού-δημόσιου ενισχύει την κοινωνική κατασκευή της διαφοράς των φύλων. Ένα τέτοιο παράδειγμα κατασκευής της έμφυλης διάκρισης είναι η υποτίμηση αλλά και η πλήρης ταύτιση της οικιακής εργασίας με τα θηλυκά υποκείμενα καθώς και η υποτίμησή της σε σχέση με την αμειβόμενη εργασία.

Ο Kevin Fox Gotham (Gotham 2003) σημειώνει ότι «οι χωρικοί περιορισμοί, οι ταυτότητες και τα νοήματα είναι διαπραγματεύσιμα, καθώς ορίζονται και παράγονται διαμέσου της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της κοινωνικής διαμάχης που πραγματοποιείται ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες. Ο χώρος λοιπόν είναι το υλικό περιεχόμενο της ανθρώπινης δραστηριότητας καθώς επίσης και το προϊόν των κοινωνικών διαδικασιών.

Έτσι, ο εξωτερικός χώρος, ιστορικά έχει συνδεθεί με τα αρσενικά έμφυλα υποκείμενα. Οι δημόσιοι χώροι περιγράφονται από τη «γεωγραφία του φόβου» ως κατασκευές έμφυλων χώρων που πριμοδοτούν τα αρσενικά υποκείμενα, εγκαθιστώντας με αυτόν τον τρόπο ένα ετεροκανονικό σκηνικό όπου τα ενδιαφέροντα των έμφυλων θηλυκών υποκειμένων αναπαρίστανται μέσω των αρσενικών υποκειμένων και αποτελούν μερική έκφραση της πατριαρχίας. Η αντίληψη αυτή για το δημόσιο χώρο σε συνδυασμό με την αντίληψη των γυναικών ότι είναι ευάλωτες δημιούργησε ένα πλαίσιο για τη φυσικοποίηση του φόβου των γυναικών στον εξωτερικό χώρο (Dobash και Dobash, 1992). Αυτή η αντίληψη επιτρέπει να κατηγορούνται οι γυναίκες και να θεωρούνται υπεύθυνες για την παρουσία τους σε «ακατάλληλα» και «επικινδυνα» μέρη. Υπάρχουν ωστόσο γυναίκες που αψηφούν αυτές τις αντιλήψεις και διεκδικούν την παρουσία τους σε δημόσιους χώρους.

Στην κατεύθυνση αυτή η J. Landes υποστηρίζει ότι «ο ανδρικός χαρακτήρας της αστικής δημόσιας σφαίρας, συνιστά ένα ουσιαστικό χαρακτηριστικό της ίδιας της αντίληψης για τη δημόσια σφαίρα, η οποία στη σύλληψή της είχε διαμορφωθεί από

ένα βαθιά ριζωμένο σύνολο παραδοχών σχετικά με τις διαφορές των φύλων». Άρα από τη σκοπιά του φύλου, ο αποκλεισμός των γυναικών από τον δημόσιο χώρο, εξηγείται από την αντιπαράθεση που δημιουργείται με την ιδιωτική σφαίρα, ενώ παράλληλα έχει σπουδαία σημασία στη διαμόρφωση της δημόσιας σφαίρας. Υποδηλώνεται ότι κάποιες κατηγορίες πληθυσμού αποκλείονται από τον δημόσιο χώρο άρα και από το λόγο που κυριαρχεί, χωρίς να υπάρχει, επικοινωνία ανάμεσα σ' αυτούς που συμμετέχουν στον κυρίαρχο εξουσιαστικό λόγο και τους άλλους που τον αμφισβητούν.

Η αντίληψη ότι οι γυναίκες, ως άτομα, αποκλείονται από τον δημόσιο χώρο εξαιτίας της ανδρικής βίας, δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μόνο οι άνδρες, ως άτομα, προκαλούν αυτόν τον αποκλεισμό. Αντίθετα, πρόκειται για ένα μωσαϊκό πολύπλοκων διαδικασιών εξουσίας και έμφυλων σχέσεων. Η εξουσία από αυτήν την άποψη, σύμφωνα με τη θεώρηση του Foucault, είναι πολυεπίπεδη. «Διαχέεται σε όλες τις πρακτικές και δεν εκφέρεται από ένα μόνο σημείο αλλά μέσα από όλα τα πλέγματα σχέσεων που δημιουργούνται στο πλαίσιο της κοινωνίας. Η εξουσία πρέπει να αναλύεται ως κάτι που κυκλοφορεί, ή μάλλον ως κάτι που λειτουργεί μόνον αλυσιδωτά. Δεν εντοπίζεται ποτέ στο ένα ή στο άλλο σημείο, δεν την έχουν ποτέ ορισμένοι και μόνο στα χέρια τους, δεν την κατέχει ποτέ κάποιος με τον τρόπο που κατέχουμε τον πλούτο ή τα αγαθά. Η εξουσία λειτουργεί. Η εξουσία ασκείται σε δίκτυο και στο δίκτυο αυτό τα άτομα δεν κυκλοφορούν απλώς, αλλά μονίμως υφίστανται και την κάθε στιγμή ασκούν την εξουσία... Η εξουσία διαμετακομίζεται μέσω των ατόμων, δεν ασκείται επ' αυτών».

Ένα ακόμα σημαντικό ερώτημα είναι πώς πραγματοποιείται η διαμόρφωση του δημόσιου κυρίαρχου χώρου. Θα λέγαμε ότι συμβαίνει μέσω της διαδικασίας του αποκλεισμού, όπου παρατηρείται το φαινόμενο της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού του λόγου άλλων υποκειμένων, οι οποίοι τυγχάνει να έχουν διαφορετικές πολιτικές, πολιτισμικές και ηθικές αξίες. Καθίσταται με αυτόν τον τρόπο αντιληπτή η ύπαρξη παράλληλων

λόγων και δράσεων.

Ο δημόσιος χώρος εκφάνεται μέσω διαφόρων διόδων. Μία από αυτές είναι και ο δημόσιος λόγος. Δυνητικά όλοι και όλες έχουν το δικαίωμα της εκφοράς του λόγου στη δημόσια σφαίρα με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Οι λόγοι κάθε φορά μπορούν όχι μόνο να επηρεάσουν αλλά και να διαμορφώσουν γνώμες και υποκειμενικότητες. Μέσω της χρήσης του δημόσιου λόγου μπορείς να γίνεις «ορατός». Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και η Άρεντ (Άρεντ (1958) 2008:45) «...ό,τι εμφανίζεται δημοσίως μπορεί να ιδωθεί και να ακουστεί από τον καθένα και έχει την ευρύτερη δυνατή δημοσιότητα. Για μας, το φαινόμενο –κάτι ορατό και ακουστό τόσο από τους άλλους όσο κι από μας τους ίδιους– αποτελεί πραγματικότητα... Η παρουσία των άλλων, που βλέπουν ό,τι βλέπουμε και ακούνε ό,τι ακούμε μας βεβαιώνει για την πραγματικότητα του κόσμου και του ίδιου του εαυτού μας». Ο λόγος, λοιπόν, εκτός από την επιβεβαίωση της ύπαρξης και της συνύπαρξης, δίνει εξουσία στο υποκείμενο που τον εκφράζει αλλά παράλληλα παράγει και εξουσία, και αυτό εξαρτάται από το υποκείμενο που τον εκφράζει και τα υποκείμενα στα οποία απευθύνεται.

Ο λόγος, και πιο συγκεκριμένα ο δημόσιος λόγος, δεν μπορεί να εκφραστεί από όλα τα υποκείμενα αν και η χρήση του είναι δηλωτική της πολιτικής συμμετοχής. Ο λόγος, σε συμβολικό επίπεδο, είναι ο χώρος, στον οποίο οι πολίτες σκέφτονται και συζητούν για τα κοινά, εντός ενός θεσμοποιημένου πεδίου διαλογικής αλληλεπίδρασης. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιοι άτυποι, άρρητοι κανόνες, οι οποίοι καθορίζουν τι τελικά θα λεχθεί και από ποιον/α. Τι είναι αυτό όμως που καθορίζει τι θα λεχθεί και από ποιον/α; Σε αυτό το σημείο υπεισέρχεται ο παράγοντας του φόβου, που πολλές φορές αδιόρατα παρεμβαίνει και καθοδηγεί τα πράγματα.

Αυτοί οι άρρητοι κανόνες που προαναφέραμε φτιάχνουν ένα πλαίσιο που συνιστά το κοινωνικά επιτρεπτό και επηρεάζουν και διαμορφώνουν το πολιτικά επιτρεπτό. Περιχαράκνουν τη δημόσια σφαίρα και πιο ειδικά το δημόσιο λόγο, καταδικάζοντας τα

θηλυκά υποκείμενα στην άρθρωση «ακίνδυνων λόγων». Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Χαλκιά (Χαλκιά 2007:44) «Σε γενικές, ωστόσο, γραμμές, τα αφηγήματα για το θηλυκό υποκείμενο στην Ελλάδα –τόσο αυτά που αφορούν στην παραγωγή του ως τέτοιου όσο και εκείνα που άπτονται της ταυτότητας της οικογενειακής ή/και εθνικής του κοινότητας– διαμορφώνονται από αυτό που ο Herzefeld (1991 β) αναφέρεται ως «ποιητική της γυναικείας υπόστασης». Μεταξύ άλλων, η ποιητική αυτή όντως οδηγεί σε κουβέντες που είναι «δύσκολο να ακουστούν». Εννοώντας ότι οι λόγοι αυτοί, ειπωμένοι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων «χαμηλόφωνα», «μπορούν να χρησιμοποιηθούν με συγκαλυμμένο τρόπο σαν όπλα εναντίον άλλων φαινομενικά «δικών μας», ή να εκφράσουν κωδικοποιημένα την οδύνη του εαυτού, πέρα από την απλή δυσκολία κατανόησής τους από τους «ξένους», από τους οποίους υπάρχουν αρκετοί σε μια κοινωνία που παραμένει έντονα ξενοφοβική. Οι διαδικασίες αυτές έχουν ως συνέπεια οι φωνές και οι λόγοι των γυναικών στον δημόσιο λόγο να απευθύνονται σε «ώτα μη ακούντων» και ως εκ τούτου να παραμένουν σιωπηλές.

Ωστόσο, υπάρχουν και οι περιπτώσεις εκείνες που αμφισβητούν, επαναορίζουν και επαναπροσδιορίζουν τον κυρίαρχο δημόσιο χώρο. Σε διάφορες περιόδους, όπου το κοινωνικό και πολιτικό συγκείμενο χαρακτηρίζεται από ρευστότητα, τίποτα δεν είναι παγιωμένο και όλα μπαίνουν στη σφαίρα της ενδεχομενικότητας, παρατηρείται η ανάδυση και η ανάδειξη ριζοσπαστικών και αμφισβητησιακών λόγων. Καλλιεργείται έτσι, το έδαφος για την εμφάνιση έμφυλων θηλυκών υποκειμένων, τα οποία παρακάμπτουν τους κανόνες του κοινωνικά και πολιτικά λεχθέντος, διεκδικούν το δικό τους χώρο και αρθρώνουν το δικό τους λόγο.

Βιβλιογραφία:

Bondi, Liz (2005). «Gender and the Reality of Cities: embodied identities, social relations and performativities». Online papers archived by the Institute of Geography, School of Geosciences, University of Edinburgh.

Gotham, Kevin Fox (2003). «Toward an Understanding of the

Spatiality of Urban Poverty: The Urban Poor as Spatial Actors». *International Journal of Urban and Regional Research* 27(3):723-737.

Hall, S. et al. (1978). «Policing the crisis: mugging, the state and law and order». London: Macmillan.

Χαλκιά, Αλεξάνδρα (2006). «(Ανα)παραστάσεις ασφάλειας και βία στη σύγχρονη ελληνική δημοκρατία: “Τους Αγγίζουμε!”», στο Κονιόρδος, Σ., Μαράτου-Αλιμπράντη, Λ., Παναγιωτοπούλου, Ρ. (επιμέλεια), Κοινωνικές εξελίξεις στη σύγχρονη Ελλάδα: Εργασία, Εκπαίδευση, Οικογένεια, Παρέκκλιση. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ.529-559.

Koskela, Hille (2003). «‘Cam Era’ – The contemporary urban Panopticon». *Surveillance & Society* 1(3): 292-313, <https://www.surveillance-and-society.org>

Querre, L. (1992). «L’espace public: de la theorie politique a la metatheorie sociologique». *Quaderni* 18:75-92.

Φουκώ, Μισέλ (2008). «Το μάτι της εξουσίας». Αθήνα: Βάνιας

Ψύλλα, Μαριάννα (2009). «Δημόσιος χώρος και φύλο». Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 4

**Ομοκανονικότητα και
Ετεροκανονικότητα: Όψεις του**

Ίδιου Νομίσματος

Χατζηπιέρας Μάρκος

Μεταξύ της ομοκανονικότητας και της ετεροκανονικότητας η κοινή συνισταμένη είναι ο όρος «κανονικότητα». Κανονικότητα αναφορικά, τόσο μέσα στα πλαίσια των ετεροσεξουαλικών, όσο και των lgbt.

Τι είναι όμως αυτό το οποίο ορίζουμε ως κανονικότητα; Η «κανονικότητα» εννοιολογικά, προέρχεται από την λέξη «κανόνας», ο οποίος θεωρείτο από τους αρχαίους το όργανο για την χάραξη ευθειών γραμμών και συγκεκριμένα η χρησιμότητά του ήταν η οριοθέτηση των γεωτεμαχίων, ή αλλιώς η χάραξη συνόρων μεταξύ των περιουσιακών ακινήτων.

Αυτό που λέμε μέχρι σήμερα «κανόνας», είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με αυτό που ονομάζουμε «κανόνα δικαίου». Το «δίκαιο» από την πλευρά του προέρχεται από την σανσκριτική ρίζα «dic», που σημαίνει δείχνω και συγκεκριμένα δείχνω τον τρόπο για να γίνει κάτι. Ποιος όμως είναι αυτός που μας δείχνει τον τρόπο για να κάνουμε οτιδήποτε;

Συνήθως ό,τι κάνουμε στην ζωή είναι απόρροια μιας συνήθειας. Μια συνήθεια, που είτε αναπαράγουμε χωρίς να ξέρουμε και εμείς από πού πηγάζει, είτε μας μαθαίνουν εθιμοτυπικά. Εξ ου λοιπόν και το «έθιμο», δηλαδή αυτό που είθισται να γίνεται, ή αλλιώς το «ήθος» ή η «ηθική», που δεν πρέπει να παραβαίνουμε.

Από την άλλη το Κράτος παίζει τον δικό του ρόλο. «Κράτος» εννοιολογικά σημαίνει την επιβολή του κραταιού, γι' αυτό και είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις επιλογές της πατριαρχίας και του καπιταλισμού.

«Κανόνας», «δίκαιο», «ηθική» και «κράτος», όλα μαζί δημιουργούν αυτό που στο σύνολό του ονομάζουμε «νόμο». Ο «νόμος» από την πλευρά του προέρχεται από την ρίζα «νεμ» και εννοιολογικά σημαίνει νέμω, μοιράζω, τηρώ το έθιμο, κρίνω,

νομίζω, νόμισμα, διανέμω, Νέμεσις, θυμός των θεών κ.α.. Πανσπερμία εννοιών πίσω από μία και μόνο λέξη, η οποία αφορά όλα όσα κάνουμε στην καθημερινότητά μας, από την οικονομία μέχρι την σεξουαλικότητα.

Όλα τα προαναφερόμενα, προβλέπονται στους Κώδικες και του σύγχρονου Δικαίου. Ποια είναι όμως η σύνδεσή τους με την ομοκανονικότητα και την ετεροκανονικότητα; Προβλέπονται τόσο στο Οικογενειακό Δίκαιο, όσο και στο Κληρονομικό Δίκαιο. Είναι επιβολές του Κράτους, τόσο ως προς το πώς θα πρέπει να δημιουργήσουμε οικογένεια, όσο και ως προς το πώς πρέπει να διανείμουμε στους κατιόντες την ατομική μας ιδιοκτησία.

Μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία η φυσική ζωή αρχίζει να εμπερικλείεται στους μηχανισμούς και τους υπολογισμούς ενός πλέγματος εξουσιών και η πολιτική να μεταμορφώνεται σε βιοπολιτική, με εργαλείο τον πειθαρχικό έλεγχο. Η πειθαρχία είναι ο φράχτης και ο έλεγχος είναι ο κανόνας που μετράει τα όρια αυτού του φράχτη. Τα όρια που μετράνε τις ζωές, με όρους κανονικότητας. Τι εμπερικλείεται μέσα στο κτήμα της κρατούσας εξουσίας και τι αποκλείεται. Όλα τα υπόλοιπα έχουν να κάνουν είτε με συντηρητικούς συσχετισμούς, είτε με όρους αποικιοποίησης της καθημερινής ζωής.

Η νεωτερική δημοκρατία έχει αποδείξει αυτές τις ιμπεριαλιστικές της διαθέσεις. Στην εποχή του καπιταλισμού το οικογενειακό και το κληρονομικό δίκαιο θα μπορούσαν να χωρέσουν την ομοφυλοφιλία, αρκεί να ζυγιαστεί στην οικονομική πλάστιγγα και να βρεθεί συμφέρουσα. Έτσι ένα gay pride μπορεί να λάβει χώρα στους δρόμους της Αθήνας αρκεί να μην έχει τίποτα ιδιαίτερα ριζοσπαστικό να πει και η ριζοσπαστικότητα εδώ έγκειται στο να ψελλίσει έστω έναν λόγο ενάντια στον θεσμό της οικογένειας, έτσι όπως έχει επιβληθεί στις κοινωνίες εδώ και αιώνες. Αντιθέτως η συστημική lgbt πολιτική όχι μόνο δεν ορθώνει το ανάστημα, της ούτως ή άλλως επαναστατικότητας που εμπεριέχει το δικαίωμα στην διαφορετικότητα, αλλά αντιθέτως επιζητά διακαώς να μετρηθεί στα όρια της κανονικότητας. Το ζήτημα των πολιτικών γάμων από τη μία φανέρωσε την πλήρη

αδυναμία του θεσμικού lgbt κινήματος και από την άλλη πρόδωσε το άγχος της ταυτοτικής αναγνώρισης και εγκόλπωσης στο σύστημα.

Το σύνθημα «Είμαστε παντού» κάθε άλλο παρά επαναστατικό ακούγεται κάτω από αυτές τις συνθήκες. Ηχεί περισσότερο σαν αξίωση περιχαράκωσης παρά υπερηφάνειας. Αξίωση των lgbt να είναι ισότιμα μέλη του συστήματος εξουσίας όπως κάθε ετεροκανονικός. Δικαίωμα να είναι Δήμαρχοι, Βουλευτές, τηλεστάρ... Το πρόταγμα τους καταλήγει να είναι, πως η αλλοτρίωση, δεν πρέπει να γνωρίζει φύλα και σεξουαλικότητες. Άλλωστε πίσω από το lgbt αναδύεται μια ολόκληρη πασαρέλα χρημάτων. Από το γκάζι και το κολωνάκι μέχρι τους χορηγούς του pride, ο καπιταλισμός αναγνωρίζει τον εαυτό του στην κατανάλωση της ομοφυλοφιλικής διαφορετικότητας. Με τέτοιους όρους όλα μπορούν να μπουν στο τραπέζι της διαπραγμάτευσης. Ο εξουσιαστικός μηχανισμός ζητά να ομολογήσουμε μια ταυτότητα για να μας ταξινομήσει και να μας κατευθύνει.

Σημασία σήμερα δεν έχει αν θα νομιμοποιηθούν οι γάμοι μεταξύ ομόφυλων, τη στιγμή που θα έπρεπε να κουβεντιάζουμε για την de jure κατάργηση του γάμου αυτού καθ' αυτού, αλλά η τάση υποτακτικότητας από ένα κομμάτι της κοινωνίας, που εν τη γεννέσει του μπορεί να χαρακτηριστεί επαναστατικό. Την υποχωρητικότητα δηλαδή μίας μερίδας του lgbt κινήματος, που στο διηνεκές συγκρουόταν με την πατριαρχία, για να φτάσει σήμερα να ξεβρακώνεται στον καπιταλισμό. Σημασία δεν έχει αν θα αναγνωριστεί η σύζευξη μέσω του πολιτικού γάμου ή του συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης, τόσο για τα ομόφυλα όσο και για τα ετερόφυλα ζευγάρια, αλλά γιατί επιτρέπεται σήμερα στα υπολείμματα της πατριαρχίας να μπαίνουν μέσω του οικογενειακού Δικαίου, στις κρεβατοκάμαρές μας.

Το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης πρωτοπαρουσιάζεται το 1936 στον Ισπανικό Εμφύλιο, όταν μανάδες αναρχικών, αγωνιούσαν να μην διακορευτούν οι κόρες τους. Το σύμφωνο θεσπίστηκε από την CNT, ως αντιστάθμισμα απέναντι στην εξουσία της εκκλησίας και των Δημάρχων. Η αντιεξουσιαστική αυτή λογική στέκεται απέναντι

στην εξουσία, όχι ως «αντι» αντίθεσης, αλλά ως «αντι» αντιπρότασης στον θεσμό του γάμου. Ακόμα και ως τέτοια, παρουσιάζεται πιο ειλικρινής μπροστά στο σημερινό σύμφωνο αλλοτρίωσης, έτσι όπως τουλάχιστον πρωτοπαρουσιάστηκε στα ελληνικά δικαιοδικά χρονικά γεμάτο ασάφειες και επιτηδευμένες ελλείψεις.

Ωστόσο η ανάγκη ίσων δικαιωμάτων από το κάθε πρόσωπο μέσα στην κοινωνία είναι επιτακτικής σημασίας και θεωρείται αφέλεια να προσπερνιούνται μείζονα τέτοια ζητήματα με την ελαφρότητα ουτοπικών οραμάτων. Όλοι και όλες πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα ακόμα και στην αλλοτρίωση, αρκεί αυτό να λειτουργεί χειραφετησιακά, να δίνει δηλαδή την δυνατότητα στο υποκείμενο να ζει αυτόνομα και να διδάσκεται από τις εμπειρίες του. Να συνειδητοποιεί την επιλογή της επιλογής του και να απεγκλωβίζεται από το πειθήνιο σώμα. Αυτός είναι ο δρόμος για να ξεπεράσουμε το στάδιο της ανωριμότητας και να εισέλθουμε σε αυτό της ωριμότητας.

Ο δρόμος είναι μακρύς και σίγουρα όχι στρωμένος με ροδοπέταλα, από τη στιγμή που η ετεροκανονικότητα της ματσίλας και της ομοφοβίας υποβόσκει σε έστω και μια μικρή μερίδα του ελευθεριακού κινήματος. Όπως έγραφε ο αναρχικός Φίλλιπος Κυρίτσης ήδη από τα '80 στο περιοδικό «Κράξιμο», παραθέτω: «... οι περισσότεροι από αυτούς που θεωρούν τους εαυτούς τους επαναστατημένους, πιστεύουν ότι ανδρισμός και επαναστατικότητα είναι, λίγο – πολύ, ταυτόσημα. Εγκλωβισμένοι όλοι τους μέσα στην εικόνα που το κράτος προωθεί για τον επαναστάτη, δεν είναι πολλές φορές σε θέση ούτε καν να υποψιαστούν ότι σκέπτονται με τον ίδιο τρόπο και μιλάνε την ίδια γλώσσα με το κράτος...».

Η ποιμαντική και στρατιωτική καθοδήγηση του πλήθους από εξουσιαστικά διευθυντήρια παρεμποδίζει την εκδίπλωση της αυτόνομης πράξης. Όσο συνεχίζεται η ποδηγέτηση της κοινωνίας μέσα από το Οικογενειακό και Κληρονομικό Δίκαιο μικροαστικής κοπής, τόσο αναστέλλεται η ανάπτυξη του ενεργού αυτοκαθορισμού.

Η επανάσταση δεν μπορεί να ξεκινήσει μόνο από την εργατική τάξη, ούτε να τελειώσει με την επικράτηση ενός «προοδευτικού» κόμματος, αλλά από την λύση των προβλημάτων σε καθημερινή βάση, έτσι όπως τα θέτουν οι γυναίκες, οι lgbt, οι οικολόγοι και κάθε είδους αποκαλούμενη μειονότητα, στο ατελείωτο ψηφιδωτό του κοινωνικού συνόλου. Η συνειδητοποίηση κάθε ομάδας και ατόμου ξεχωριστά ξεκινά από μία πάλη ενάντια στις κυρίαρχες ιδέες οι οποίες εσωτερικεύονται στα εσώψυχα κάθε προσώπου με τέτοιο τρόπο που συχνά να επιζητά την ίδια του τη σκλαβιά. Γι' αυτό απαιτείται να σπάσουν οι κώδικες που ρυθμίζουν την σημερινή μορφή της κοινωνίας στο επίπεδο της παραγωγής, της οικογένειας, της θρησκείας της ιεραρχίας κ.λ.π.

Ως εκ τούτου πρέπει να ενδυναμώσουμε την κινηματική εκείνη εμμένεια της ελευθεριακής κουλτούρας, που μπορεί να νοηθεί ως ρηγματική. Μία εμμένεια ενδεχομενική, μη τελεολογική και οιονεί υπερβατική, που αγχιβατεί με δημιουργικά άλματα τις κρατούσες ορθοδοξίες και τις οριοθετήσεις τους. Μέσα στα πλαίσια της καθημερινής αλληλόδρασης ο πειραματισμός «από τα κάτω» που κυοφορούν εδώ και τώρα νέες κοινωνικές πρακτικές και υποκειμενικότητες, όπως για παράδειγμα οι διαφορετικές μορφές οικογένειας, έχουν πολύ μεγαλύτερη αξία από την υπό άνωθεν καθοδήγηση πολιτικών και οικονομικών επιτελείων, που δεν μας επιτρέπουν να δούμε πέρα από την πυρηνική οικογένεια και την ατομική ιδιοκτησία.

Το παρόν κείμενο αποτελεί εισήγηση στην ομώνυμη εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του διεθνούς αντιεξουσιαστικού φεστιβάλ B-FEST του Περιοδικού Βαβυλωνία, Σχολή Καλών Τεχνών, 26/5/2011.